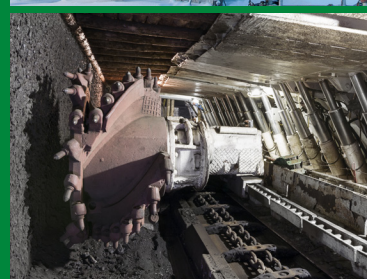
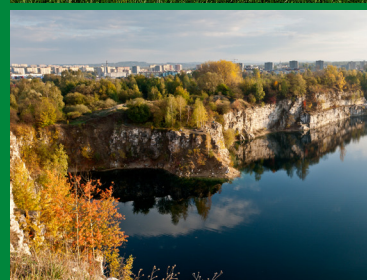

Sprawozdanie z działalności urzędów górnich w 2016 roku

Wyższy Urząd Górniczy

Sprawozdanie
z działalności
urzędów górniczych
w 2016 roku

Wyższy Urząd Górniczy

ul. Poniatowskiego 31

40-055 Katowice

tel.: 32 736 17 00

faks: 32 251 48 84

e-mail: wug@wug.gov.pl

www.wug.gov.pl

www.wug.bip.info.pl

© Copyright by Wyższy Urząd Górniczy, Katowice 2017

Spis treści

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	5
I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych	7
II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli	9
1. Realizacja celów i zadań operacyjnych urzędów górniczych w roku 2016	10
2. Działalność podstawowa urzędów górniczych	11
2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych	11
2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych	12
2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń	13
2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorcę	14
2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska	16
2.6. Stwierdzanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień	20
2.7. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych	21
2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania powypadkowe	24
2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty oraz profilaktyka	27
2.10. Działalność represyjna	29
2.11. Działalność komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	32
2.12. Nadzór nad szkoleniami w górnictwie	35
2.13. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie	35
2.14. Stosowanie przez nadzór górniczy przyrządów kontrolno-pomiarowych	37
2.15. Działalność związana z ustalaniem opłaty podwyższonej w związku z prowadzeniem nielegalnej eksploatacji kopalni	38
3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna	40

4. Rozpatrywanie skarg i wniosków	41
5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego	42
6. Działalność legislacyjna	42
7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami	43
8. Współpraca z zagranicą	44
9. Działalność informacyjna i wydawnicza	45
10. Zatrudnienie i budżet	46

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Szanowni Państwo,

Rok 2016 był już 94. rokiem funkcjonowania nadzoru górniczego w Polsce. Te dwanaście miesięcy to czas wielu zmian, nowych wyzwań i intensywnych działań.

Misją nadzoru górniczego jest poprawa bezpieczeństwa i ochrona zdrowia pracowników zakładów górniczych, optymalizacja zagospodarowania złóż kopalin oraz ograniczanie uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko. Realizując przyjętą misję, trzeba działać w wielu obszarach. Od pracowników urzędów górniczych wymaga to wiedzy, szerokiego spojrzenia, zaangażowania oraz umiejętności dostosowania się do zmieniającego się otoczenia. Nadzorem objętych jest ponad 11 tysięcy różnorodnych podmiotów, w tym ponad 7 tysięcy zakładów górniczych i ponad 4 tysiące firm wykonujących roboty geologiczne oraz jednostek.

Działania w zakresie nadzoru i kontroli – w perspektywie długofalowej – przyczyniają się do poprawy stanu bezpieczeństwa w polskim górnictwie, czyli do tego, na czym nam wszystkim powinno zależeć najbardziej. Dlatego też w roku 2016 nadzór górniczy szczególnie nacisk położył na skuteczność przeprowadzanych kontroli, przy jednoczesnym zmniejszeniu ich częstotliwości, a to z kolei doprowadziło do lepszej współpracy z przedsiębiorcami, nie pogarszając jednocześnie jakości i efektywności pracy.

Metan, tąpnięcia, zawały i zagrożenia techniczne w dalszym ciągu stwarzały najpoważniejsze zagrożenia w górnictwie. Wyznajemy zasadę, że niebezpiecznym zdarzeniom należy przede wszystkim zapobiegać, dlatego też stale rozwijamy naszą działalność prewencyjną. W ubiegłym roku przeprowadzono 12 seminariów szkoleniowych dla różnych grup specjalistów oraz osób dozoru z zakładów górnictwa podziemnego. Wkrótce do kopalń trafi szósty, specjalnie przygotowany film szkoleniowy dotyczący ograniczania ryzyka na stanowiskach pracy, a konkretnie – przeciwdziałania zagrożeniu tąpnięciami oraz opadem skał ze stropu i ociosów w kopalniach węgla kamiennego i rud miedzi. Pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego i okręgowych urzędów górniczych w 2016 r. zorganizowali około 70 spotkań szkoleniowych dla przedstawicieli załóg górniczych. Poprzez bezpłatne, przygotowywane przez WUG seminaria, szkolenia, filmy, broszury i ulotki staramy się zmieniać nastawienie górników do przepisów bhp i rozbudzić w nich poczucie odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i współpracowników.

Oprócz nieprawidłowości, w działalności zakładów górniczych staramy się dostrzegać również dobre praktyki bhp i profilaktyki zagrożeń. Upowszechniamy je, promując tym samym szeroko rozumianą kulturę bezpieczeństwa pracy. Są to tylko niektóre ze sposobów wspierania przedsiębiorców przez nadzór górniczy.

Wbrew obiegowej opinii, w górnictwie dochodzi do mniejszej liczby wypadków niż w innych działach gospodarki: w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, transporcie czy rolnictwie. Co więcej, spadkowy trend wypadkowości w polskim przemyśle wydobywczym stał się wyraźnie zauważalny. Podobnie jak w 2015 r., w ubiegłym roku również odnotowaliśmy zmniejszenie się liczby wypadków. Nie ulega jednak wątpliwości, że w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy nadzór górniczy czeka jeszcze wiele do zrobienia, bo każdy wypadek, to o jeden wypadek za dużo.

Nie jest tajemnicą, że należy coraz więcej wysiłku wkładać w pozyskanie akceptacji społecznej dla górnictwa, które – niezależnie od korzyści ekonomicznych i znaczenia dla efektywności gospodarki narodowej – powoduje jednak przekształcanie terenów oraz negatywnie oddziałuje na obiekty powierzchniowe i wywołuje uciążliwości dla mieszkańców gmin górniczych.

Samorządy terytorialne wspieramy pracą badawczą dotyczącą oceny oraz prewencji zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią, usytuowanych w zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych. Z inicjatywy WUG inwentaryzacja takich wyrobisk realizowana jest od roku 2011 przy finansowym wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Do dyspozycji władz lokalnych i potencjalnych inwestorów, w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej WUG znajduje się dokumentacja 919 wyrobisk na Dolnym Śląsku oraz 685 w Zagłębiu Dąbrowskim. W roku 2017 Urząd rozpoczął kolejny etap tej pracy – inwentaryzację wyrobisk zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego na terenie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. W następnych latach takimi badaniami objęte zostanie także dawne górnictwo rud metali nieżelaznych. Raporty inwentaryzacyjne pomagają potencjalnym inwestorom w odpowiednim do uwarunkowań projektowaniu wszelkich obiektów budowlanych. To kolejny przykład działania nadzoru górniczego na korzyść przedsiębiorców, w tym przypadku – także spoza branży górniczej.

Działalność górnicza nie zawsze jest legalna, a często prowadzona jest bez poszanowania dla bezpieczeństwa powszechnego i środowiska, generuje straty dla finansów publicznych oraz stwarza nieuczciwą konkurencję. Od ponad dwóch lat zadaniem organów nadzoru górniczego jest ustalenie wielkości wydobywania i sprawców oraz naliczenie w związku z tym odpowiedniej opłaty podwyższonej. Na osoby odpowiedzialne za nielegalną eksploatację nałożyliśmy w ubiegłym roku podwyższone opłaty przekraczające łącznie kwotę 30 mln zł.

Postęp techniczny i wdrażanie naukowych prac badawczych czynią zakłady górnicze podmiotami innowacyjnymi. Dużo wysiłków włożono we wdrażanie wyników projektu badawczego pt.: „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”, który jest realizowany z inicjatywy Wyższego Urzędu Górniczego od roku 2010, pod auspicjami Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Dwanaście tematów badawczych tego projektu jest realizacją wniosków Komisji badających przyczyny katastrof w kopalniach węgla kamiennego, szczególnie tych zaistniałych w wyniku zapalenia i wybuchu metanu. Zastosowanie wyników prac naukowych w przemyśle górniczym powinno się przyczynić do zapobieżenia tragicznym zdarzeniom w przyszłości.

W roku 2017 Wyższy Urząd Górniczy będzie obchodził jubileusz 95-lecia swojej działalności. Mamy świadomość historii i tradycji naszej instytucji, ale patrzymy także w przyszłość, niosącą nowe wyzwania, którym musimy stawić czoła.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

Adam Mirek

I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych

Organy nadzoru górniczego wypełniają powierzoną im misję, określoną jako dążenie do poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia górników, optymalnego zagospodarowania złóż kopalin oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko.

Zadania nadzoru górniczego w 2016 r. były wykonywane przez Wyższy Urząd Górniczy (WUG), Specjalistyczny Urząd Górniczy (SUG), którego właściwość miejscowa obejmuje cały kraj, oraz 11 okręgowych urzędów górniczych (OUG), tj.:

- Okręgowy Urząd Górniczy w Gdańsku;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie;
- Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu.

Urzędy górnicze zapewniają realizację przez organy nadzoru górniczego zadań określonych przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1131, z późn. zm.) oraz innymi przepisami.

Organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- bezpieczeństwa pożarowego;
- ratownictwa górniczego;
- gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie;
- zapobiegania szkodom;
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

Ponadto sprawują nadzór i kontrolę nad:

- podmiotami zawodowo trudniącymi się ratownictwem górniczym, w zakresie przestrzegania przez nie przepisów dotyczących ratownictwa górniczego;
- podmiotami wykonującymi w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego;
- wykonywaniem robót geologicznych, o których mowa w art. 86 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (dalej: Pgg);
- szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego lub wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 Pgg;
- podmiotami prowadzącymi działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg.

Prezes WUG jest centralnym organem administracji rządowej, działającym aktualnie pod nadzorem ministra właściwego do spraw energii, właściwym w sprawach nadzoru górniczego, który w szczególności:

- jest organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów OUG oraz dyrektora SUG, a także sprawuje nadzór nad ich działalnością;
- powołuje, w drodze zarządzenia, komisje do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, a także może powoływać inne stałe lub doraźne kolegialne organy doradcze i opiniodawcze, określając ich nazwę, skład, zakres zadań, tryb pracy oraz sposób obsługi;

- gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnia ją, na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach;
- jest wyspecjalizowanym organem kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2016 r. poz. 655, z późn. zm.), w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego;
- jest organem nadzoru rynku w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. poz. 542, z późn. zm.) w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego;
- prowadzi działalność promocyjną i informacyjną w zakresie związanym z zadaniami organów nadzoru górniczego;
- inicjuje prace naukowo-badawcze oraz inicjuje i podejmuje przedsięwzięcia w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia w górnictwie, wdrożenia postępu technicznego w dziedzinie górnictwa, racjonalnej gospodarki złożami kopalin oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko;
- ustala kierunki i wytyczne działania urzędów górniczych, a także może wydawać dyrektorom OUG oraz dyrektorowi SUG polecenia dotyczące podjęcia określonych czynności oraz żądać od nich informacji będących w ich posiadaniu;
- dokonuje kompleksowego sprawdzenia i oceny stanu bezpieczeństwa powszechnego związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, stanu ratownictwa górniczego oraz innych zagadnień związanych z prowadzeniem ruchu zakładów górniczych, a także przedkłada właściwym organom informacje, opinie i wnioski w tej dziedzinie;
- sporządza roczne sprawozdania z działalności urzędów górniczych.

Prezes WUG wydaje decyzje m.in. w sprawie:

- dopuszczenia niektórych wyrobów do stosowania w zakładach górniczych;
- zgody na odstąpienie przez przedsiębiorcę od wymagań przewidzianych w niektórych przepisach prawa geologicznego i górniczego.

Dyrektorzy właściwych urzędów górniczych, mocą decyzji, m.in.:

- zatwierdzają plany ruchu zakładów górniczych oraz zakładów;
- wydają pozwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym: podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń, obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych, określonych w niektórych przepisach prawa geologicznego i górniczego;
- wydają pozwolenia na nabywanie, przechowywanie, używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego lub wytwarzanie materiałów wybuchowych metodą *in situ*, dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie określonym w Pgg oraz przedsiębiorców wykonujących roboty strzałowe powierzone im w ruchu zakładu górniczego albo zakładu;
- wydają pozwolenia na przechowywanie lub używanie sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego;
- ustalają opłatę podwyższoną za działalność w zakresie poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin oraz wydobywania kopalin ze złóż wykonywaną poza granicami obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej bez wymaganej koncesji oraz za działalność wykonywaną poza tymi granicami bez zatwierdzonego albo podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych.

W celu zapewnienia wykwalifikowanej kadry dla prowadzenia ruchu zakładów górniczych oraz zakładów, organy nadzoru górniczego stwierdzają niektóre kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych oraz zakładów, mierniczych górniczych oraz geologów górniczych, geofizyków górniczych w podziemnych zakładach górniczych, a także niektórych osób wykonujących czynności kierownictwa w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym.

II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli

Według stanu na 31 grudnia 2016 r., nadzorem i kontrolą urzędów górniczych było objętych 7 368 zakładów górniczych, tj.:

- 40 podziemnych zakładów górniczych, w tym:
 - 23 kopalnie wydobywające węgiel kamienny, prowadzące działalność na 34 ruchach (w tym 1 kopalnia w strukturach Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.),
 - 9 kopalń węgla kamiennego w likwidacji (w strukturach Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.),
 - 1 kopalnia węgla kamiennego w budowie,
 - 3 kopalnie rud miedzi,
 - 1 kopalnia rud cynku i ołowiu,
 - 1 kopalnia soli,
 - 1 zakład górniczy wydobywający gips i anhydryt,
 - 1 podziemny zakład górniczy wydobywający solankę do celów leczniczych;
- 7 233 odkrywkowych zakładów górniczych, w tym:
 - 15 zakładów prowadzących działalność dotyczącą złóż kopalin objętych własnością górniczą (wśród nich 11 kopalń węgla brunatnego i 2 kopalnie gipsu),
 - 7 218 zakładów prowadzących działalność dotyczącą złóż kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej;
- 95 otworowych zakładów górniczych, tj.:
 - 9 zakładów górniczych ropy naftowej i gazu ziemnego, w tym 2 zakłady górnicze wydobywające kopaliny na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, 2 zakłady górnicze funkcjonujące jako Oddziały Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A., tj. Oddział w Sanoku i Oddział w Zielonej Górze (obejmujące łącznie 54 kopalnie ropy naftowej lub gazu ziemnego oraz 7 podziemnych magazynów gazu ziemnego, w tym 2 – funkcjonujące poza krajowym systemem gazowniczym, w strukturze Oddziału w Zielonej Górze – podziemne magazyny gazu ziemnego zaazotowanego), oraz 5 zakładów górniczych funkcjonujących w strukturach innych podmiotów,
 - 2 zakłady górnicze soli, w tym 1 w likwidacji (w zakładzie górniczym IKS „Solino” funkcjonują 2 kopalnie, tj. KSiPMRiP „Góra” oraz KS „Mogilno”),
 - 1 kopalnia siarki,
 - 76 zakładów górniczych wydobywających wody lecznicze, wody termalne i solanki,
 - 4 zakłady górnicze eksploatujące metan z pokładów węgla,
 - 2 kawernowe podziemne magazyny gazu (KPMG Mogilno oraz KPMG Kosakowo w rozbudowie),
 - 1 podziemne składowisko odpadów w likwidacji („Otyń”).

Nadzorem i kontrolą było objętych również:

- 20 zakładów prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg, w tym Centralny Zakład Odwadniania Kopalń;
- 169 zakładów wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 Pgg.

Ponadto nadzorowano 3 942 oddziałów podmiotów usługowych wykonujących w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładów górniczych, zatrudniających ogółem 50 171 pracowników (liczba oddziałów podmiotów usługowych ma charakter szacunkowy ze względu na powtarzalność realizowanych usług w ramach kilku zakładów). Nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objęte były również jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego albo zakładu oraz 3 podmioty zawodowo trudniące się ratownictwem górniczym.

We wszystkich nadzorowanych zakładach i podmiotach było zatrudnionych 180 213 pracowników, z czego 106 456 pracowników w kopalniach węgla kamiennego.

1. Realizacja celów i zadań operacyjnych urzędów górniczych w roku 2016

Nadzór górniczy w Polsce pracuje na podstawie kilkuletniego, całościowego perspektywicznego planu działania – strategii. Rok 2016 był drugim rokiem, w którym realizowano „Strategię działania urzędów górniczych na lata 2015–2018”. W strategii tej określono 8 celów strategicznych, które nadzór górniczy zamierza osiągnąć do końca 2018 r. Cele dotyczą zasadniczo podniesienia poziomu bezpieczeństwa w polskich kopalniach, a także zwiększenia sprawności działania nadzoru górniczego. Są to:

1. Zwiększanie skuteczności działalności kontrolnej nadzoru górniczego w celu spadku liczby wypadków w górnictwie.
2. Dążenie do ograniczenia czynników powodujących katastrofy górnicze.
3. Ograniczanie czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy.
4. Utrzymanie sprawności służb ratownictwa górniczego.
5. Podniesienie skuteczności postępowań prowadzonych przez organy nadzoru górniczego w odniesieniu do działalności górniczej wykonywanej bez wymaganej koncesji.
6. Zwiększenie efektywności nadzoru nad oddziaływaniem górnictwa na środowisko.
7. Zapewnienie bezpieczeństwa przy wdrażaniu nowych technologii w górnictwie.
8. Pogłębianie dialogu społecznego w górnictwie.

Cele długoterminowe, sformułowane w Strategii, zostały uszczegółowione w „Planie operacyjnym urzędów górniczych na rok 2016”. Przełożenie strategii na wskaźniki zostało dokonane za pomocą metody strategicznej karty wyników, pozwalającej mierzyć i kontrolować efekty działań strategicznych. Do celów przyporządkowano mierniki wykonania, które pozwalają na precyzyjne określenie, w jakim stopniu dany cel został osiągnięty. Zadania na 2016 r. ujęto w czterech perspektywach, łączących różnorodne aspekty działalności urzędów górniczych:

- perspektywie klienta jako podmiotu, na rzecz którego jest realizowana misja WUG;
- perspektywie procesów wewnętrznych, które muszą być wdrożone i zrealizowane dla wypełnienia celów strategicznych;
- perspektywie procesów finansowych, które obejmują planowanie i alokację środków finansowych w budżecie zadaniowym;
- perspektywie doskonalenia i rozwoju, ujmującej zadania poprzez pryzmat kapitału ludzkiego, informacyjnego i organizacyjnego instytucji.

Aby uzyskać należytą przejrzystość, każdy cel został zapisany osobno, w postaci tabelarycznej. W karcie każdego celu znajdują się: informacja o komórkach i jednostkach odpowiedzialnych za jego realizację, mierniki realizacji i zadania szczegółowe realizowane w ramach tego celu.

„Plan operacyjny urzędów górniczych na rok 2016” był podstawą do sporządzenia rocznych planów pracy komórek organizacyjnych WUG oraz rocznych planów pracy OUG i SUG. W planach tych określono konkretne czynności do wykonania, tak aby zrealizować adekwatne zadania operacyjne. Uwzględniono w nich również zadania własne komórek i urzędów, wykraczające poza plan operacyjny, mające charakter uzupełniający.

W „Planie operacyjnym urzędów górniczych na rok 2016” przewidziano do realizacji 58 zadań operacyjnych. Stopień realizacji celów w 2016 r. był mierzony za pomocą 44 mierników.

W skali całego nadzoru górniczego zdecydowana większość mierników ujętych w „Planie operacyjnym urzędów górniczych na rok 2016” osiągnęła zakładane progi satysfakcji. Powiodła się również realizacja większości zadań zaplanowanych na 2016 r. Pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych wykonali planowaną liczbę roboczodniówek kontrolnych, a miernik przyrównujący tę wartość do liczby pracowników zatrudnionych w ruchu podmiotów objętych nadzorem urzędów górniczych nieznacznie przekroczył zakładaną wartość 12%. Część progów satysfakcji została, podobnie jak w poprzednich latach, przekroczona. Wykonano m.in. więcej, niż zaplanowano, kontroli: działów BHP w odkrywkowych i otworowych zakładach górniczych, robót strzałowych w odkrywkowych zakładach górniczych, otworowych zakładów górniczych w zakresie działań podejmowanych w celu eliminacji czynników szkodliwych dla zdrowia, funkcjonowania funduszu likwidacji otworowych i odkrywkowych zakładów górniczych. Odbyło się także więcej – niż zaplanowano – spotkań z przedsiębiorcami i osobami kierownictwa zakładów górniczych, podczas których omawiane były niebezpieczne zachowania wśród pracowników zakładów górniczych. Mniej – niż zakładano – było również wyroków Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach uwzględniających skargi na decyzje Prezesa WUG wydane w II instancji w sprawach dotyczących opłaty podwyższonej. Z własnych przyrządów kontrolno-pomiarowych korzystano w trakcie większej liczby roboczodniówek kontrolnych, niż założono w planie. Wykonano także więcej – niż zaplanowano – roboczodniówek kontrolnych na zmianach innych niż pierwsza.

W skali całego planu operacyjnego osiągnięte wartości dla 11 z 44 mierników odbiegały od poziomu satysfakcji, który zamierzano osiągnąć na koniec roku, co w dużej mierze spowodowane było przyczynami niezależnymi od nadzoru górniczego.

Niewielki ułamek stanowią również niewykonane, w całości lub częściowo, zadania. Z 58 zadań zaplanowanych do realizacji w 2016 r. nie zrealizowano, z przyczyn obiektywnych, jedynie 8.

Ze względu na to, że w zdecydowanej większości przypadków osiągnięte wartości mierników i zadań były zgodne z założeniami planu lub bliskie planowanym, całościową realizację planu operacyjnego ocenia się pozytywnie. Należy podkreślić, że stosowany obecnie system planowania działalności urzędów górniczych wypełnia dobrze swoje zadanie, pozwalając na wyznaczenie priorytetów pracy, a następnie na stałe monitorowanie stopnia ich realizacji.

W połączeniu z prowadzonym na odpowiednim poziomie zarządzaniem ryzykiem, system ten daje również możliwość ewentualnych działań korygujących z odpowiednim wyprzedzeniem.

2. Działalność podstawowa urzędów górniczych

2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych

Plan ruchu zakładu górniczego jest sporządzany przez przedsiębiorcę, odrębnie dla każdego zakładu górniczego. Plan ten, sporządzany co do zasady z uwzględnieniem warunków określonych w koncesji oraz w projekcie zagospodarowania złoża, m.in. określa szczegółowe przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia:

- wykonywania działalności objętej koncesją;
- bezpieczeństwa powszechnego;
- bezpieczeństwa pożarowego;
- bezpieczeństwa osób przebywających w zakładzie górniczym, w szczególności dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy;
- racjonalnej gospodarki złożem;
- ochrony elementów środowiska;
- ochrony obiektów budowlanych;
- zapobiegania szkodom i ich naprawy.

W 2016 r. dyrektorzy OUG wydali łącznie 2 090 pozytywnych dla wnioskodawców decyzji dotyczących planów ruchu zakładów górniczych, w tym 841 decyzji w sprawie zatwierdzenia planów ruchu oraz 1 249 decyzji w sprawie zatwierdzenia dodatków do planów ruchu. Szczegółowe dane dotyczące liczby zatwierdzonych planów ruchu oraz dodatków do planów ruchu przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba planów ruchu i dodatków do planu ruchu zatwierdzonych w 2016 r.

Lp.	Urząd górniczy	Liczba planów ruchu	Liczba dodatków do planów ruchu	Ogółem
1.	OUG w Gdańsku	175	30	205
2.	OUG w Gliwicach	65	165	230
3.	OUG w Katowicach	48	224	272
4.	OUG w Kielcach	54	103	157
5.	OUG w Krakowie	95	104	199
6.	OUG w Krośnie	32	133	165
7.	OUG w Lublinie	61	45	106
8.	OUG w Poznaniu	109	61	170
9.	OUG w Rybniku	41	207	248
10.	OUG w Warszawie	71	25	96
11.	OUG we Wrocławiu	90	152	242
	Razem	841	1 249	2 090

2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych

Prezes WUG sprawuje nadzór i kontrolę nad wyrobami stosowanymi w zakładach górniczych. W ramach tego zadania m.in. są dopuszczane, w drodze decyzji, do stosowania w ruchu zakładu górniczego następujące wyroby:

- elementy górniczych wyciągów szybowych;
- głowice eksploatacyjne (wydobywcze) wraz z systemami sterowania, z wyłączeniem głowic podmorskich, stosowane w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi;
- maszyny i urządzenia transportu poziomego, tj. urządzenia transportu linowego, kolejki podwieszane, kolejki spągowe oraz ich podzespoły, a także wozy do przewozu osób i wozy specjalne oraz pojazdy z napędem spalinowym do przewozu osób;
- maszyny i urządzenia elektryczne oraz aparatura łączeniowa na napięcie powyżej 1 kV prądu przemiennego lub powyżej 1,5 kV prądu stałego;
- systemy łączności, bezpieczeństwa i alarmowania;
- zintegrowane systemy sterowania kompleksów wydobywczych i przodkowych;
- taśmy przENOŚnikowe;
- sprzęt strzałowy (w zakresie dotyczącym urządzeń do mechanicznego wytwarzania i ładowania materiałów wybuchowych oraz wozów i pojazdów do przewożenia lub przechowywania środków strzałowych).

Wykonując tę kompetencję, Prezes WUG wydał w 2016 r.:

- 313 decyzji o dopuszczeniu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych (291 w obszarze energomechanicznym oraz 22 w zakresie sprzętu strzałowego);
- 136 decyzji zmieniających warunki stosowania wyrobów wydanych we wcześniejszych decyzjach o dopuszczeniu wyrobów (125 w obszarze energomechanicznym oraz 11 w zakresie sprzętu strzałowego);
- 30 decyzji umarzających postępowanie w sprawie dopuszczenia wyrobu do stosowania w zakładach górniczych wobec braku przedmiotowości wniosku albo wycofania wniosku przez wnioskodawcę;
- 22 postanowienia zobowiązujące wnioskodawców do przeprowadzenia w ruchu zakładu górniczego prób wyrobów w celu potwierdzenia prawidłowości przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych.

W zakładach górniczych, oprócz wyrobów dopuszczonych do stosowania, stosuje się m.in. wyroby spełniające wymagania dotyczące oceny zgodności, określone w przepisach prawa polskiego, wdrażających następujące akty prawne:

- dyrektywę 89/686/EWG Rady z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do wyposażenia ochrony osobistej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 10, str. 98);
- dyrektywę 2000/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń (Dz. Urz. WE L 162 z 03.07.2000; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 25, str. 287);
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/42/WE z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie maszyn, zmieniającą dyrektywę 95/16/WE (Dz. Urz. UE L 157 z 09.06.2006, str. 24, z późn. zm.);
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/28/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku i kontroli materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, str. 1);
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/29/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku prostych zbiorników ciśnieniowych (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, str. 45);
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/30/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do kompatybilności elektromagnetycznej (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, str. 79);
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/32/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku przyrządów pomiarowych (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, str. 149, z późn. zm.);
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/34/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w atmosferze potencjalnie wybuchowej (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, str. 309);
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/35/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku sprzętu elektrycznego przewidzianego do stosowania w określonych granicach napięcia (Dz. Urz. UE L 96 z 29.03.2014, str. 357);

- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/68/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku urządzeń ciśnieniowych (Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, str. 164).

Prezes WUG, zgodnie z przepisami dotyczącymi wyrobów wprowadzonych do obrotu i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych, w szczególności przepisami ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 30), prowadzi:

- kontrole spełniania przez wyroby wymagań lub kontrole w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia;
- postępowania w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie.

W ramach nadzoru rynku w 2016 r. przeprowadzono ogółem 40 kontroli, w trakcie których skontrolowano 130 wyrobów. W przypadku 6 wyrobów stwierdzono niezgodności z zasadniczymi i innymi wymaganiami. W 2016 r. wszczęto 1 postępowanie w sprawie wyrobu niezgodnego z zasadniczymi wymaganiami. W przypadku pozostałych 5 wyrobów nieprawidłowości zostały usunięte przez kontrolowanych w ramach dobrowolnych działań naprawczych.

2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń

Materiały wybuchowe stosowane w górnictwie oraz sprzęt strzałowy

W zakładach górniczych mogą być stosowane materiały wybuchowe przeznaczone do użytku cywilnego (środki strzałowe w rozumieniu Pgg) oraz sprzęt strzałowy, tj.: (1) wyroby służące do bezpiecznego przewożenia środków strzałowych, (2) wyroby służące do bezpiecznego przenoszenia środków strzałowych, (3) wyroby służące do bezpiecznego przechowywania środków strzałowych, (4) wyroby służące do bezpiecznego sporządzania materiałów wybuchowych, (5) wyroby służące do bezpiecznego wprowadzania materiałów wybuchowych, (6) wyroby służące do bezpiecznego wprowadzania ładunków materiału wybuchowego, (7) wyroby służące do bezpiecznego konstruowania obwodów strzałowych, (8) wyroby służące do bezpiecznego sprawdzania obwodów strzałowych, (9) urządzenia służące do odpalania ładunków materiałów wybuchowych oraz (10) wyroby służące do wykonywania więcej niż jednej czynności wymienionych w pkt 1–9.

W 2016 r. dyrektorzy OUG wydali łącznie 46 pozwoleń na nabywanie, przechowywanie, używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego lub wytwarzanie materiałów wybuchowych metodą *in situ* oraz 103 pozwolenia na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego.

Prezes WUG nadaje numery identyfikacyjne materiałom wybuchowym przeznaczonym do użytku cywilnego (z wyłączeniem wyrobów pirotechnicznych oraz materiałów niebezpiecznych klasy 4.1) i wpisuje je do rejestru. W 2016 r. Prezes WUG wydał 39 świadectw nadania tych numerów identyfikacyjnych. Aktualny rejestr materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego jest udostępniany w Biuletynie Informacji Publicznej WUG.

Oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego

Na oddanie do ruchu w zakładzie górnym: podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń, obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych, określonych w niektórych przepisach prawa geologicznego i górniczego, jest wymagane uzyskanie pozwolenia wydanego przez właściwy organ nadzoru górniczego. W 2016 r. wydano ogółem 291 takich pozwoleń, w tym:

- 229 pozwoleń zostało wydanych przez dyrektorów OUG;
- 62 pozwolenia zostały wydane przez dyrektora SUG.

Decyzje dyrektora SUG dotyczyły:

- 27 górniczych wyciągów szybowych w szybach i szybikach wraz z wyposażeniem;
- 3 szybów górniczych;
- 6 stacji wentylatorów głównych;
- 8 centrali i dyspozytorni wraz z systemami łączności, bezpieczeństwa i alarmowania oraz magistralnymi sieciami telekomunikacyjnymi;
- 18 urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia, zasilających obiekty, maszyny i urządzenia objęte właściwością dyrektora SUG.

Zgody na odstępianie od wymagań przewidzianych w przepisach prawa

W szczególnych przypadkach uzasadnionych warunkami bezpieczeństwa lub gdy jest to niezbędne do wprowadzenia postępu technicznego, przeprowadzenia prac naukowo-badawczych lub doświadczalnych, Prezes WUG na wniosek przedsiębiorcy może, w drodze decyzji, wyrazić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 5 lat, zgodę na odstępianie przez przedsiębiorcę od określonych wymagań przewidzianych w przepisach określających szczegółowe wymagania dotyczące prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych oraz szczegółowe wymagania dotyczące przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego.

W 2016 r. Prezes WUG wydał:

- 89 decyzji w zakresie prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych, w szczególności dotyczących:
 - zagrożenia wybuchem pyłu węglowego,
 - zagrożeń wentylacyjnych,
 - zagrożenia sejsmicznego i tąpnięciami,
 - częstotliwości kontroli obudowy szybów i głównych wyrobisk,
 - prowadzenia prac spawalniczych w podziemnych wyrobiskach górniczych,
 - jazdy ludzi przenośnikami taśmowymi,
 - urządzeń i instalacji elektroenergetycznych i teletechnicznych,
 - górniczych wyciągów szybowych;
- 12 decyzji w zakresie przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładów górniczych.

Pozwolenia budowlane

Od wielu lat górnictwo jest jedyną dziedziną gospodarki, dla której ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego wykonują organy specjalistyczne. Podkreślić należy, że w odróżnieniu od organów powszechnych, które tworzą odrębne struktury w zakresie administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego, działalność organów nadzoru górniczego obejmuje równolegle obydwa obszary spraw. Skalę działalności urzędów górniczych w sferze budownictwa obrazuje przede wszystkim liczba nadzorowanych na terenie całego kraju obiektów budowlanych zakładu górniczego. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., jest ich 11 074 (3 201 budynków i 7 873 budowle). Funkcjonują one w strukturach 600 zakładów górniczych.

Wykonując ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej, w 2016 r. organy nadzoru górniczego wydały łącznie 322 decyzje o pozwoleniu na wykonywanie robót budowlanych. Na liczbę tę składa się 248 decyzji, których przedmiotem były obiekty nowo wznoszone bądź przebudowa lub remont obiektów istniejących, oraz 74 decyzje zezwalające na rozbiórkę obiektów budowlanych zakładu górniczego. Wydano ponadto 22 decyzje o zmianie pozwolenia na budowę. Prowadzono 425 postępowań w sprawach zgłoszeń robót budowlanych, dokonywanych w trybie art. 30 ust. 1 lub art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2016 r. poz. 290, z późn. zm.). Po zakończeniu realizacji inwestycji wydano 60 decyzji o pozwoleniu na użytkowanie.

W ramach uprawnień nadzoru budowlanego w 4 przypadkach wstrzymano roboty budowlane prowadzone z naruszeniem przepisów prawa.

2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorcę

Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli właściwy organ nadzoru górniczego może badać prawidłowość rozwiązań stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania. Właściwy organ nadzoru górniczego (także Prezes WUG) może, w drodze decyzji, nakazać przedsiębiorcy sprawdzenie prawidłowości rozwiązań stosowanych lub przewidzianych do stosowania, a także wskazać sposób tego sprawdzenia.

Badana jest w pierwszym rzędzie prawidłowość projektowanych rozwiązań technicznych w zakładach górniczych, szczególnie w trakcie kontroli odbiorczych przeprowadzanych przed wydaniem pozwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym: podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń, obiektów podziemnego zakładu

górnictwa stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów podziemnego zakładu górnictwa stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych.

W 2016 r. w uzasadnionych przypadkach przeprowadzane były kontrole doraźne, mające na celu sprawdzenie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych lub zmian w urządzeniach i maszynach. Ponadto sprawdzano prawidłowość rozwiązań technicznych w przypadkach, gdy po wprowadzeniu zmian w urządzeniach energomechanicznych wymagane było pozwolenie na ich ponowne oddanie do ruchu lub miały miejsce zdarzenia mające wpływ na ruch zakładu górnictwa. W takich przypadkach wydano 25 decyzji.

W górnictwie otworowym – w eksploatowanych, modernizowanych i nowo budowanych kopalniach – odpowiedzialnym za bezpieczeństwo prowadzonego procesu wydobywania ropy naftowej i gazu ziemnego jest system BPCS (Basic Process Control System) – system sterowania i pomiarów oparty o systemy wizualizacyjne. Kieruje on procesem wydobywania zgodnie z nastawami i założonymi w projekcie parametrami. W przypadku odstępstwa od parametrów projektowych i osiągnięcia stanów alarmowych, nadzór nad procesem wydobywczym przejmuje system SIS (Safety Instrumented System) – system automatyki zabezpieczeniowej, wykonujący założone funkcje bezpieczeństwa w przypadku braku reakcji operatora na sygnały alarmowe.

Oprócz systemów bezpieczeństwa, w górnictwie otworowym wprowadzane są systemy pozwalające na dokładne przygotowanie gazu do transportu lub przesyłu, co obejmuje:

A. Odbiór zasiarzonego gazu ziemnego z instalacji aminowej, sulfinolowej i odgazowania wody złożowej, a następnie doprowadzenie go do instalacji odsiarczania, w której zastosowany proces odzysku siarki jest kombinacją konwencjonalnego procesu CLAUS, procesów EUROCLAUS oraz SUPERCLAUS, a w jego ramach wyróżnia się dwa etapy:

- etap termiczny, gdzie H_2S w odpowiednim stosunku do powietrza jest częściowo spalany;
- etap katalityczny – EUROCLAUS, polegający na katalitycznej redukcji SO_2 do H_2S i par siarki, oraz SUPERCLAUS, gdzie następuje selektywne utlenianie H_2S do siarki.

Wyprodukowana siarka w formie płynnej jest odprowadzana do zbiornika, w którym jest poddawana procesowi odgazowania.

B. Spalanie zrzutowego gazu, które, ze względu na bliskie otoczenie ściany lasu oraz wymóg zastosowania osłony płomienia, odbywa się w niskociśnieniowej pochodni naziemnej z zamkniętą komorą spalania. Zastosowane pochodnie są wyposażone w palniki wraz ze stale palącymi się pilotami dla zapewnienia niezawodnego zapalania. Odporna termicznie obudowa jest dobrana tak, aby zagwarantować brak widocznego płomienia na zewnątrz, brak promieniowania cieplnego oraz brak hałasu.

C. Poprawę regeneracji zawadzonego TEG-u (trójetyloglikolu), którą uzyskano w zmodernizowanej Kopalni Gazu Ziemnego Przemysł poprzez wprowadzenie do przefiltrowanego i osuszonego TEG-u gazu strippingowego (osuszonego i podgrzanego gazu ziemnego). Celem wprowadzenia gazu strippingowego jest wychwycenie większej ilości wilgoci z TEG-u, co poprawia jego właściwości i zdolność do efektywniejszego osuszania gazu w instalacji osuszającej, a tym samym poprawę właściwości fizycznych gazu przekazywanego do sieci gazowych.

W górnictwie otworowym siarka ważnym elementem profilaktyki w zakresie bezpieczeństwa pracy jest właściwe funkcjonowanie systemu otworów odprężających. Odprężanie złoża odbywa się otworami odprężającymi, uzbrojonymi w kolumny techniczne i jest prowadzone w zasięgu najbliższej strefy eksploatacji (wytopu), wyprzedzając wraz z postępem eksploatacji.

Bezpieczeństwo prowadzenia robót wiertniczych jest ściśle związane z przygotowaniem, wyposażeniem technicznym i właściwym funkcjonowaniem monitoringu oraz rejestracją parametrów gazów, w tym stężenia metanu, a także toksycznego siarkowodoru wydzielającego się w systemie oczyszczania płuczki. Czujniki rejestrujące wydzielanie się gazów są obsługiwane przez serwis pomiarowy i połączone z sygnalizacją alarmową, zarówno świetlną, jak i dźwiękową, włączającą się w przypadku osiągnięcia alarmowych progów stężeń. Serwis ten rejestruje i dokumentuje również parametry technologiczne wiercenia, w tym parametry fizyczne i stan (bilans) płuczki w obiegu płuczkowym. Zagadnienie to jest istotne w przypadku niespodziewanego nawiercenia poziomu o anomalnie wysokim ciśnieniu złożowym oraz podczas dowiercania i przewiercania poziomów złożowych, gdzie każda zmiana gęstości płuczki, powodująca zachwianie równowagi ciśnienia złożowego i hydrostatycznego lub zmniejszenie ciśnienia hydrostatycznego w trakcie jej zaniku, może doprowadzić do dopływu płynu złożowego do otworu i jego niekontrolowanego wypływu – erupcji. Opanowanie tego zjawiska zależy od właściwie dobranego i sprawnie działającego zabezpieczenia przeciwerupcyjnego.

W górnictwie otworowym podczas realizowanych kontroli odnoszono się do innowacyjnych rozwiązań, sprawdzając ich wpływ na bezpieczeństwo ruchu zakładów górniczych (systemy monitorujące i zabezpieczające) i stan środowiska oraz wpływ na poprawę parametrów użytkowych oddawanych do sprzedaży węglowodorów.

2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska

Opiniowanie projektów zagospodarowania złóż

Od 2015 r. organy nadzoru górniczego opiniują projekty zagospodarowania złóż: węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu oraz kamieni szlachetnych, a także dodatki do tych projektów. W sprawach tych organy nadzoru górniczego pełnią funkcję organu eksperckiego, wyrażającego stanowisko dla przedsiębiorcy, jeszcze przed wszczęciem postępowań prowadzonych przez organy koncesyjne. W 2016 r. zaopiniowano ogółem 9 projektów zagospodarowania złóż i 34 dodatki do tych projektów. Spośród nich w przypadku 6 projektów i 25 dodatków do projektów wydano opinie pozytywne.

Ochrona zasobów złóż kopalin

Podstawowym zadaniem organów nadzoru górniczego w odniesieniu do gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania jest bezpośredni nadzór i kontrola nad ruchem zakładów górniczych (podziemnych, odkrywkowych oraz wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi). W tym zakresie, w procesie opiniowania projektów zagospodarowania złóż, zatwierdzania planów ruchu zakładów górniczych oraz podczas przeprowadzanych kontroli, urzędy górnicze egzekwowały:

- realizację wymagań w zakresie wykorzystania zasobów złóż kopalin określonych w koncesjach oraz projektach zagospodarowania złóż;
- prawidłową i racjonalną gospodarkę złożami kopalin w procesie ich wydobywania oraz prawidłowe prowadzenie ewidencji zmian zasobów złóż w operatach ewidencyjnych zasobów złóż kopalin;
- sporządzanie, aktualizację i uzupełnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej;
- rozpoznawanie i dokumentowanie warunków geologicznych zalegania złoża;
- wymagania dotyczące prawidłowej geologicznej obsługi zakładów górniczych.

Nadzorem były objęte kopalnie zarówno złóż surowców energetycznych, jak i metalicznych, chemicznych oraz skalnych. Ogółem, w zakresie mierniczo-geologicznym pracownicy urzędów górniczych wykonali 2 886 roboczodniówek kontrolnych, stwierdzając przy okazji szereg nieprawidłowości, które skutkowały wydaniem decyzji albo zaleceń oraz zastosowaniem środków represyjnych.

Uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778, z późn. zm.), projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – w odniesieniu do zagospodarowania terenów górniczych – wymaga uzgodnienia z właściwym organem nadzoru górniczego. W 2016 r. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych uzgodnili 1 251 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (blisko dwukrotnie więcej niż w 2015 r.).

W prowadzonych w tych sprawach postępowaniach zwracano uwagę, aby projektowane rozwiązania planistyczne z jednej strony umożliwiały wykonywanie przez przedsiębiorców górniczych uprawnień wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, a z drugiej zapewniały zachowanie warunków bezpieczeństwa ludzi i ochrony środowiska na terenach objętych wpływami eksploatacji. Podkreślić należy, że w ogólnej liczbie uzgodnień niewielki udział miały uzgodnienia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych lub ich fragmentów, sporządzanych z uwzględnieniem trybu określonego w Pgg. W 2016 r. organy nadzoru górniczego uzgodniły jedynie 9 tego rodzaju planów.

Opiniowanie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Na podstawie powołanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla obszaru w granicach administracyjnych gminy sporządza się obowiązkowo studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Choć studium nie jest aktem prawa miejscowego, to stanowi istotny element polityki urbanistycznej. Sporządzając studium, uwzględnia się m.in. zagrożenia dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz występowanie: obszarów zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. W studium przedstawia się też obiekty lub obszary, dla których w złożach kopalin wyznacza się filar ochronny, oraz obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji gruntów.

Organy nadzoru górniczego uczestniczą w procesie tworzenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obejmujących tereny górnicze. W 2016 r. wydały 380 opinii odnoszących się do tych opracowań planistycznych, w zakresie zagospodarowania terenów górniczych.

Uzgardnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych

Celem uzgodnienia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu przez organy nadzoru górniczego jest określenie wpływów dokonanej i planowanej eksploatacji górniczej, które powinny być brane pod uwagę w fazie projektowania i realizacji inwestycji, dla zapewnienia bezpieczeństwa konstrukcji obiektu, a także minimalizowania uciążliwości podczas jego użytkowania. W 2016 r., w oparciu o przepisy powołanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wydano 3 638 postanowień uzgadniających zamierzenia budowlane na terenach górniczych (912 w sprawach lokalizacji inwestycji celu publicznego i 2 726 dotyczących warunków zabudowy). Dyrektorzy OUG zaopiniowali również 246 inwestycji realizowanych na terenach górniczych w trybie przepisów „specustaw”. Najwięcej, bo 189 opinii dotyczyło przedsięwzięć objętych ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2031, z późn. zm.). Opiniowano też inwestycje realizowane na podstawie:

- ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1727, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1731 i 2260);
- ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1537, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 966, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1812 oraz z 2017 r. poz. 635).

Ponadto, na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, z późn. zm.) – głównie na wnioski inwestorów i projektantów – wydano 690 informacji o warunkach górniczo-geologicznych dla zamierzeń inwestycyjnych na terenach górniczych.

Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórniczych

Prowadzona przez przedsiębiorców górniczych eksploatacja kopalni, w szczególności metodą podziemną, skutkuje ujawnianiem się jej wpływów na powierzchni terenu i w obiektach budowlanych. Wpływy te charakteryzuje zróżnicowana wielkość oraz zasięg oddziaływania. Przyjmują one postać deformacji ciągłych, deformacji nieciągłych oraz oddziaływań dynamicznych – wstrząsów górotworu. Przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ochrony elementów środowiska, ochrony obiektów budowlanych, zapobiegania szkodom i ich naprawy są ujmowane przez przedsiębiorców górniczych w planach ruchu spełniających wymagania zamieszczone w Pgg oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych (Dz. U. poz. 372).

W 2016 r. egzekwowano od przedsiębiorców górniczych wykonanie zaleceń określonych w „Wytycznych w zakresie minimalnych wymagań treści planów ruchu podziemnych zakładów górniczych w aspekcie ochrony powierzchni”. Kontrolowano dokumentowanie wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię, w tym wpływu wstrząsów generowanych działalnością górniczą, w stosunku do wyników pomiarów geodezyjnych i osiągniętych wskaźników deformacji na liniach obserwacyjnych i punktach rozproszonych. Zwiększony nacisk położono na wytypowane przez organy nadzoru górniczego obszary szczególnie zagrożone, gdzie analizę oddziaływania górniczego na obiekty budowlane, obiekty inżynierskie i infrastruktury technicznej oraz stosunki wodne występujące na terenie tych obszarów przeprowadzono w okresach kwartalnych.

W procesie decyzyjnym organy nadzoru górniczego są wspomagane przez Komisję do spraw Ochrony Powierzchni. Od szeregu lat w WUG jest prowadzone też monitorowanie zakresu działalności górniczej w granicach filarów ochronnych i terenów chronionych, z uwagi na ich szczególny charakter. Corocznie są opracowywane raporty ujmujące kierunki zmian w zakresie wydobycia węgla kamiennego, rud miedzi, rud cynku i ołowiu. Z danych zawartych w opracowanym w 2016 r. raporcie o zakresie eksploatacji górniczej pod terenami chronionymi w 2015 r. wynika, iż wydobycie węgla kamiennego z zastosowaniem podsadzki w dalszym ciągu maleje i w 2015 r. wynosiło 1,4 mln t, co stanowiło jedynie 2,0% wydobycia ogólnego.

W zależności od rodzaju eksploatowanej kopaliny wydobycie z filarów ochronnych z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej wynosiło:

- 7,0% dla węgla kamiennego;
- 42,9% dla rud miedzi;
- 79,0% dla rud cynku i ołowiu.

Największe wydobycie z filarów ochronnych uzyskują kopalnie węgla kamiennego, co jest uzasadnione ich ilością. Jednakże wydobycie to sukcesywnie maleje. W stosunku do danych z 2008 r. spadek ten wynosi już 37,0%. Co jednak istotniejsze, w tym samym okresie wydobycie z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej zmalało o 40,0%. Wydobycie rud miedzi z filarów ochronnych również maleje. Począwszy od 2002 r., szczytowego dla tego wydobycia, spadek wynosi już 58,2%. W tym samym okresie spadek wydobycia z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej osiągnął wielkość 61,6%. Tendencja spadkowa występuje również w przypadku wydobycia rud cynku i ołowiu. Spadek ogólnego wydobycia tych rud od 2002 r. osiągnął już 52,5%, a w przypadku eksploatacji z filarów ochronnych 67,3%. W porównaniu z wyżej wymienionymi kopalniami wielkość jej wydobycia była i jest nieznaczna.

Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie

Prezes WUG, na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2011 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 i 785), opiniuje wnioski o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW) zadań o charakterze proekologicznym z zakresu górnictwa. W związku z tym, w 2016 r. wydano opinie w odniesieniu do 2 wniosków, przesłanych przez Prezesa NFOŚiGW, o dofinansowanie:

- przedsięwzięcia pn.: „Inwentaryzacja wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią, znajdujących się na obszarach pozostałych zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego na terenie GZW”;
- zmienionego w zakresie rzeczowym przedsięwzięcia pn.: „Ochrona powierzchni ziemi w rejonie Bochni poprzez zabezpieczenie zabytkowych wyrobisk Kopalni Soli »Bochnia«”.

Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictw

Obowiązek opiniowania przez organy nadzoru górniczego decyzji w sprawach rekultywacji gruntów po działalności górniczej jest określony w przepisach ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 909, z późn. zm.).

Organy nadzoru górniczego uczestniczą w szerokim zakresie w postępowaniach dotyczących rekultywacji gruntów po działalności górniczej. W 2016 r. wydano ogółem 1 034 postanowienia w sprawach rekultywacji gruntów zdegradowanych w wyniku wydobywania kopalni, w tym 431 postanowień opiniujących uznanie rekultywacji za zakończoną.

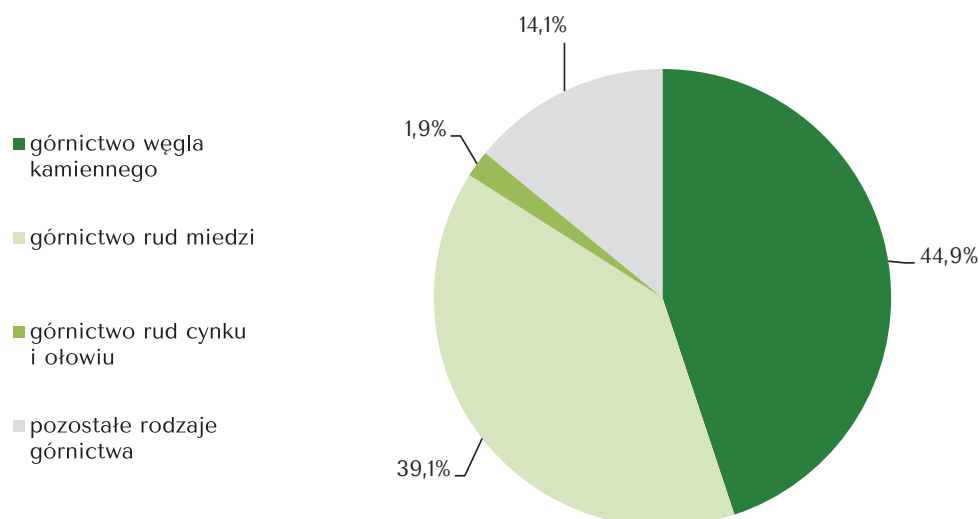
Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko

W 2016 r. opracowano w WUG raporty w sprawie:

- gospodarki odpadami wydobywczymi w 2015 r.;
- zagospodarowania wód kopalnianych w 2015 r.;
- rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictw w 2015 r.

Z opracowań tych wynika, że:

1. W 2015 r. nadzorowane zakłady górnicze wytworzyły 75,9 mln ton odpadów wydobywczymi. W porównaniu do 2014 r. stanowi to wzrost ilości odpadów o 0,2 mln ton (ok. 0,3%). Procentowy udział odpadów wydobywczymi przypadających na poszczególne rodzaje górnictwa przedstawiono na wykresie 1.

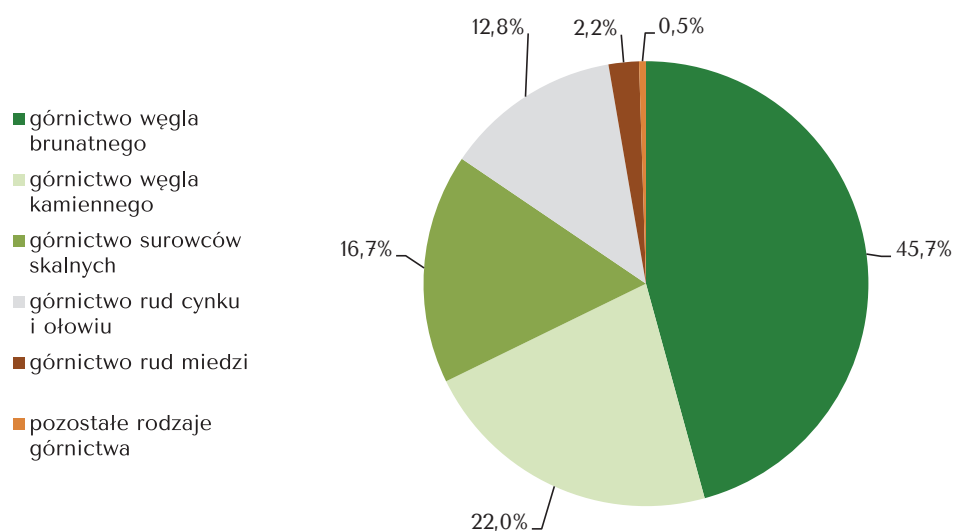

Wykres 1. Procentowy udział odpadów wydobywczymi wytworzonych przez poszczególne rodzaje górnictwa w 2015 r.

Największa ilość odpadów, bo 44,9% (tj. 34,1 mln ton), powstała w kopalniach węgla kamiennego, w tym w kopalniach zlokalizowanych w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym 29,1 mln ton, a w kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w Lubelskim Zagłębiu Węglowym prawie 5,0 mln ton. W 2015 r. nastąpiło zmniejszenie ilości odpadów wytworzonych w górnictwie węgla kamiennego o 3,0 mln ton (tj. o ok. 8,1%) w porównaniu z 2014 r. Nieco mniejsza ilość odpadów – 39,1% (29,7 mln ton) została wytworzona w górnictwie rud miedzi, co oznacza wzrost o 0,5 mln ton w stosunku do 2014 r. Górnictwo rud cynku i ołowiu, reprezentowane przez jedyny czynny jeszcze zakład górniczy – Kopalnię „Olkusz-Pomorzany”, wytworzyło w 2015 r. odpady w ilości 1,4 mln ton, co stanowiło 1,9% całości przychodu odpadów górniczych. Ilość wytworzonych odpadów zmniejszyła się o 0,1 mln ton (6,7%) w porównaniu z 2014 r. Pozostałe gałęzie górnictwa wytworzyły w 2015 r. łącznie 10,7 mln ton (14,1%) odpadów wydobywczych.

W 2015 r. przychód mas ziemnych lub skalnych (w tym nadkładu), niepodlegających ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1987 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 785), wyniósł 487,9 mln ton, co stanowi 86,5% całości nieprzydatnego materiału skalnego wydobytego w górnictwie. Masy te w 96% (tj. 469,9 mln ton) to nadkład usuwany w trakcie eksploatacji węgla brunatnego.

2. W 2015 r. całkowity dopływ wód do zakładów górniczych wynosił 3,0 mln m³/dobę. Procentowy udział dopływów wód do zakładów górniczych w poszczególnych rodzajach górnictwa przedstawiono na wykresie 2.

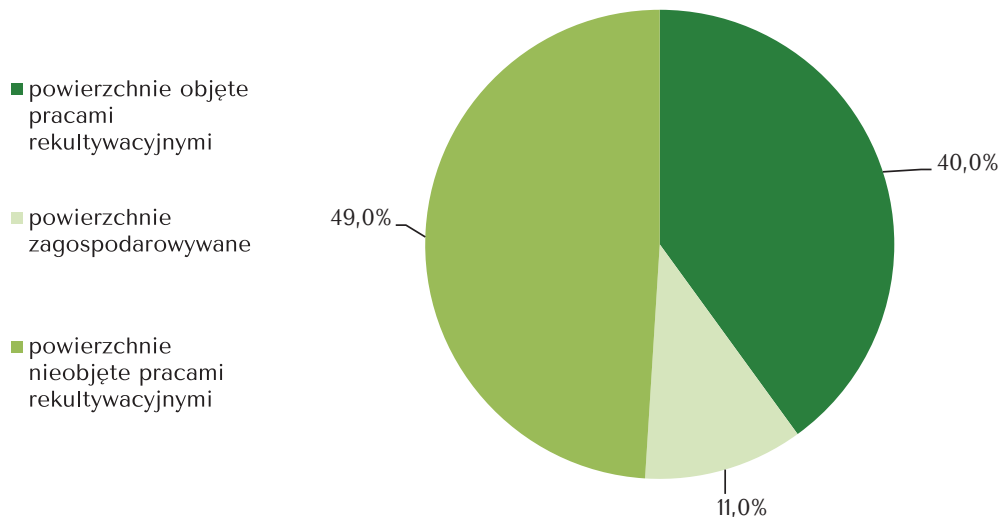

Wykres 2. Bilans dopływów wód do zakładów górniczych w poszczególnych rodzajach górnictwa w 2015 r.

Dopływ wód zasolonych dotyczy głównie górnictwa podziemnego i kształtuje się od kilku lat na zbliżonym poziomie. Według danych za 2015 r., bilans dopływu wód zasolonych przedstawiał się następująco: górnictwo węgla kamiennego – 54%, górnictwo rud cynku i ołowiu – 35%, górnictwo rud miedzi – 9% oraz pozostałe rodzaje górnictwa – 2%. Najistotniejszym zanieczyszczeniem, które pojawia się w wodach powierzchniowych w wyniku działalności kopalń węgla kamiennego, jest ładunek chlorków i siarczanów. W 2015 r. wprowadzono 3 574 ton/dobę ładunku soli.

Dopływ wód słodkich występuje natomiast głównie w zakładach odkrywkowych i przedstawiał się następująco: górnictwo węgla brunatnego – 62%, górnictwo surowców skalnych – 22%, górnictwo węgla kamiennego – 11% oraz pozostałe rodzaje górnictwa – 5%.

3. Powierzchnia gruntów zajętych pod działalność górniczą w 2015 r. wynosiła 41 121,9 ha. Zakłady górnicze wydobywające surowce energetyczne użytkowały 58,2% powierzchni całkowitej zajętej pod działalność górniczą, natomiast zakłady górnicze wydobywające surowce chemiczne i skalne oraz kruszywa – 40,9%. Pozostałe 0,9% powierzchni użytkowały zakłady wydobywające rudy metali nieżelaznych. Powierzchnia gruntów, które po zakończeniu działalności górniczej wymagają rekultywacji, wynosiła w 2015 r. 9 362,6 ha, co stanowiło 22,8% całkowitej powierzchni gruntów użytkowanych przez górnictwo. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górniczej przedstawiono na wykresie 3.

Wykres 3. Rekułtywacja i zagospodarowanie terenów po działalności górnictwej (stan na 31 grudnia 2015 r.)

W wyniku prac prowadzonych w 2015 r. zakończono rekułtywację 773,4 ha gruntów zdegradowanych w wyniku wydobywania kopalin. Stanowi to 8,3% całkowitej powierzchni gruntów wymagających rekułtywacji. Największą część gruntów, bo obszar o powierzchni 382,3 ha, tj. 49,4% powierzchni zrekułtywowanej ogółem, zrekułtywowało górnictwo surowców skalnych. Powierzchnia gruntów, których zagospodarowanie zakończono w 2015 r., wyniosła ogółem 362,2 ha, z czego 170,5 ha zagospodarowało górnictwo węgla kamiennego. Natomiast górnictwo surowców skalnych i kruszywa zagospodarowało 167,9 ha gruntów zrekułtywowanych.

2.6. Stwierdzanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień

Rok 2016 był rokiem istotnej zmiany w obszarze stwierdzania kwalifikacji górnictwej. Z dniem 31 marca 2016 r. weszły w życie zmiany wprowadzone do porządku prawnego przez ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów (Dz. U. poz. 1505) – tzw. ustawę deregulacyjną. Ustawą tą zmieniono w znaczącym zakresie kilka rozdziałów działu IV Pgg („Kwalifikacje, rzeczoznawcy i odpowiedzialność zawodowa”). Ustawa deregulacyjna sformułowała również nową delegację dla ministra właściwego do spraw środowiska do wydania rozporządzenia określającego m.in. szczegółowe wymagania dotyczące kwalifikacji w zakresie przygotowania zawodowego oraz w zakresie doświadczenia zawodowego, które są obowiązkowe dla osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górnictwej. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górnictwej (Dz. U. poz. 1229) weszło w życie z dniem 13 sierpnia 2016 r.

Wykonywanie części czynności w zakresie górnictwa i ratownictwa górnictwej wymaga stwierdzenia posiadania kwalifikacji do ich wykonywania, co następuje po przeprowadzeniu egzaminu. W przypadku WUG właściwą w postępowaniach w sprawie stwierdzenia kwalifikacji do wykonywania czynności:

- w zakresie górnictwa i ratownictwa górnictwej jest aktualnie Komisja egzaminacyjna powołana zarządzeniem nr 28 Prezesa Wyższego Urzędu Górnictwej z dnia 12 września 2016 r. w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górnictwej (Dz. Urz. WUG poz. 55);
- mierniczego górnictwej oraz geologa górnictwej jest aktualnie Komisja egzaminacyjna powołana zarządzeniem nr 29 Prezesa Wyższego Urzędu Górnictwej z dnia 12 września 2016 r. w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górnictwej oraz kwalifikacji geologa górnictwej (Dz. Urz. WUG poz. 56).

W 2016 r., w zakresie właściwości Prezesa WUG, stwierdzono kwalifikacje do wykonywania czynności:

- kierownika ruchu podziemnego zakładu górnictwej wydobywającego węgiel kamienny – 34 osobom;
- kierownika ruchu podziemnego zakładu górnictwej wydobywającego rudy metali – 5 osobom;
- kierownika ruchu innych rodzajów podziemnych zakładów górnictwej – 2 osobom;
- kierownika ruchu zakładów prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg – 3 osobom;
- kierownika jednostki ratownictwa górnictwej w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górnictwej – 4 osobom;
- geofizyka górnictwej w podziemnych zakładach górnictwej – 11 osobom;
- mierniczego górnictwej – 19 osobom;
- geologa górnictwej – 16 osobom.

Wykazy osób, którym stwierdzono kwalifikacje do wykonywania czynności w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego, są zamieszczane (od 2012 r.) w Biuletynach Informacji Publicznej WUG oraz poszczególnych OUG.

Prezes WUG nadaje uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego. Rzeczoznawcami mogą być zarówno osoby prawne, jak i osoby fizyczne. W 2016 r. wydano 25 decyzji nadających te uprawnienia, w następujących grupach:

- grupie I – maszyny wyciągowe;
- grupie II – naczynia wyciągowe;
- grupie III – zawieszania naczyń wyciągowych i lin wyciągowych;
- grupie IV – liny wyciągowe;
- grupie V – wieże szybowe;
- grupie VI – koła linowe;
- grupie VII – zbrojenie szybowe;
- grupie VIII – urządzenia do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem;
- grupie X – urządzenia techniczne;
- grupie XI – obudowy zmechanizowane;
- grupie XII – roboty strzałowe;
- grupie XIII – obudowy kotwowe;
- grupie XIV – obudowy szybów;
- grupie XV – zagrożenie metanowe i pyłowe;
- grupie XVI – zagrożenie pożarowe;
- grupie XVII – zagrożenie wodne;
- grupie XVIII – zagrożenie wyrzutem gazów i skał;
- grupie XIX – zagrożenie tąpnięciami;
- grupie XXI – badanie rozwiązań technicznych poprzedzających wprowadzanie nowych systemów eksploatacji rud miedzi, cynku i ołowiu lub odmian tych systemów.

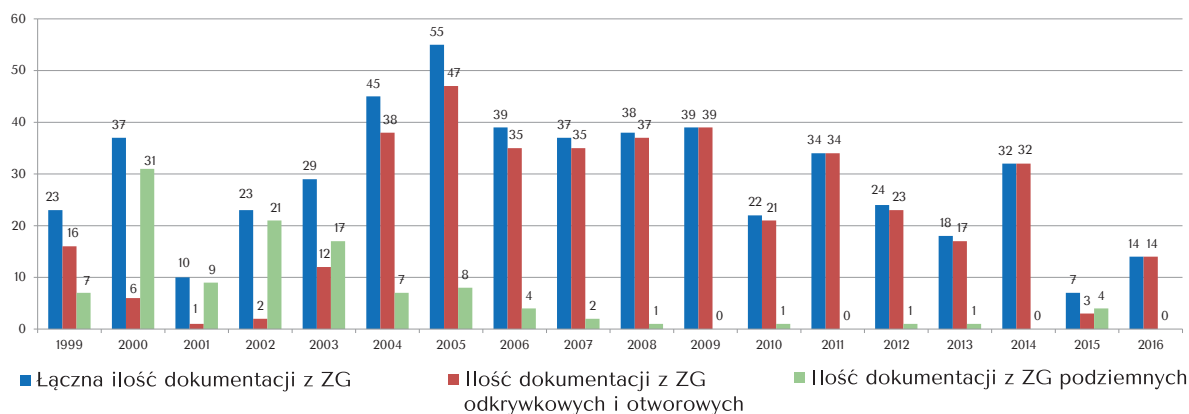
Wykaz osób, którym nadano uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego, jest zamieszczany (od 2012 r.) w Biuletynie Informacji Publicznej WUG.

2.7. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych

Prezes WUG gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w WUG (dalej: Archiwum DMG) oraz udostępnia tę dokumentację, w oparciu o przepisy powszechnie obowiązujące.

W 2016 r. przejęto dokumentację mierniczo-geologiczną w pełnym lub częściowym zakresie z 14 zlikwidowanych zakładów górniczych. Narastająco w okresie od 1999 r. do 2016 r. przejęto 526 dokumentacji, w tym 412 z odkrywkowych i otworowych zakładów górniczych oraz 114 z podziemnych zakładów górniczych (w tym z 39 kopalń węgla kamiennego).

Na wykresie 4 przedstawiono liczbę dokumentacji przejętych przez Archiwum DMG w poszczególnych latach jego działalności.

Wykres 4. Liczba dokumentacji przejętych przez Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w latach 1999–2016

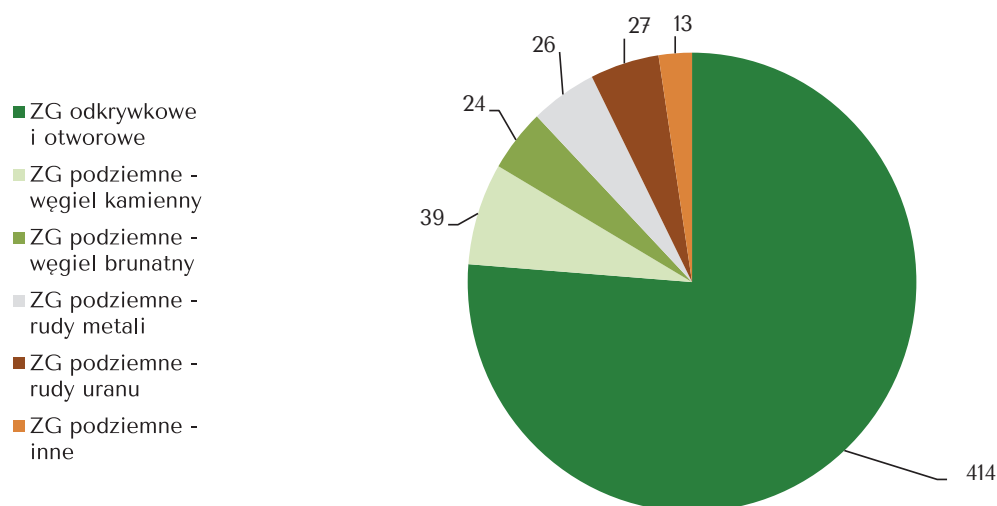
W 2016 r. zakończono proces przejmowania dokumentacji z kopalń siarki „Jeziórko”, „Machów” i „Piaseczno”. Ponadto dokonano ustaleń w zakresie przejmowania dokumentacji z 8 podziemnych kopalń węgla kamiennego („Kazimierz-Juliusz”, „Wawel”, „Mysłowice”, „Miechowice”, „Boże Dary”, „Prezydent”, „Polska”, „Wieczorek”) i 2 odkrywkowych kopalń węgla brunatnego („Konin” i „Adamów”). Zakłady te już rozpoczęły porządkowanie i archiwizację dokumentacji w celu przekazania jej do Archiwum DMG.

Po weryfikacji oraz opisie dokumentów w bazie danych, Archiwum DMG powiadamiało właściwe jednostki administracji państwowej i samorządowej oraz właściwe miejscowo archiwum państwowe o przejęciu dokumentacji pochodzącej ze zlikwidowanego zakładu górniczego.

Na koniec 2016 r. w bazie danych zarchiwizowanych dokumentów zarejestrowano 22 782 jednostki archiwalne będące pojedynczymi dokumentami lub zbiorami dokumentów. Zgromadzony zasób obejmuje ponad 103 tys. dokumentów tekstowych i kartograficznych. Część dokumentów jest przetworzona do postaci elektronicznej. Niektóre dokumenty kartograficzne pozyskano w ramach współpracy z archiwami państwowymi i muzeami, co pozwoliło w znacznym stopniu poszerzyć wiedzę o terenach objętych dawnym płytkim kopalnictwem.

Od 2014 r. są opracowywane grupy przejętych dokumentów opisanych w bazie archiwum jako zespoły tymczasowe zawierające materiały z różnych zakładów górniczych. Do Archiwum DMG zostały przekazane one w większości z archiwum zakładowego WUG, niektórych OUG, Państwowej Agencji Restrukturyzacji Górnictwa oraz Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie. Ponadto Archiwum DMG pozyskało kopie dokumentów w formie elektronicznej z Archiwum Państwowego w Katowicach oraz z muzeów w: Zabrze, Tarnowskich Górach i Dąbrowie Górniczej. Dokumenty te pozwoliły na wydzielenie nowych zespołów archiwalnych dla zakładów górniczych zlikwidowanych w XIX w. i początkach XX w.

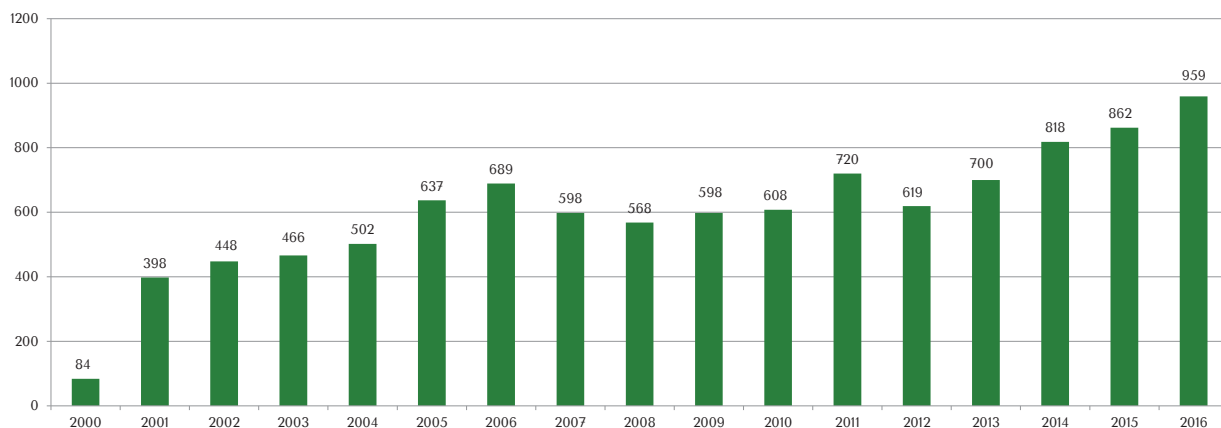
Do końca 2016 r. założono 414 zespołów archiwalnych dla zlikwidowanych zakładów górniczych odkrywkowych i otworowych oraz 129 zespołów archiwalnych dla zakładów górniczych prowadzących podziemną eksploatację. Na wykresie 5 przedstawiono szczegółową informację dotyczącą liczby tych dokumentacji.

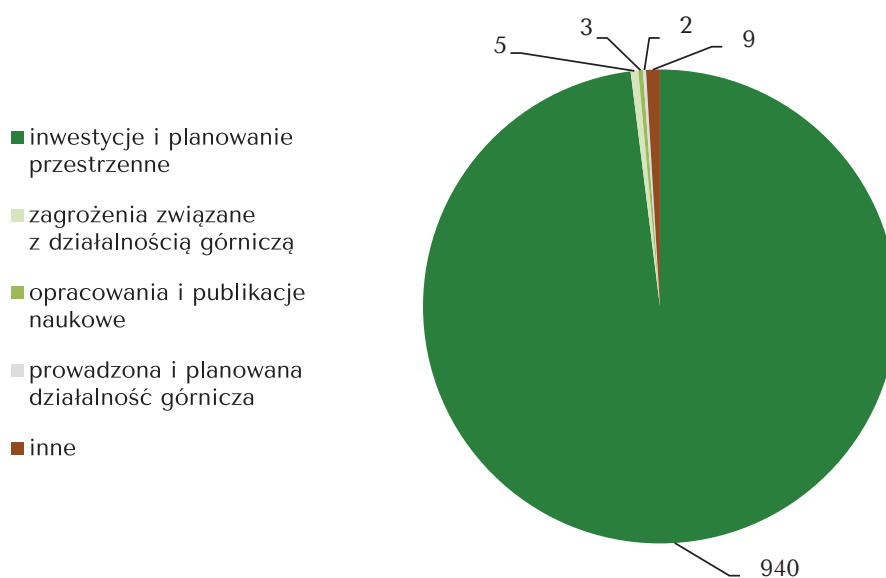
Wykres 5. Liczba dokumentacji z poszczególnych rodzajów zakładów górniczych, zgromadzonych w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej

Udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej odbywało się głównie przez udzielanie informacji górniczo-geologicznych oraz wykonywanie kopii dokumentów pochodzących z zasobów Archiwum DMG.

Informacje były udzielane na bieżąco w oparciu o wpływające wnioski dotyczące nieruchomości zlokalizowanych na terenach pogórnich. Były one sporządzane dla urzędów miejskich i gminnych, inwestorów oraz innych zainteresowanych osób. W 2016 r. sporządzono 959 informacji. Narastająco do końca 2016 r. udzielono zainteresowanym 10 274 pisemne informacje. Liczbę informacji o terenach pogórnich wydanych w latach 2000–2016 przedstawiono na wykresie 6. Większość z nich (98%) udzielono dla celów związanych z inwestycjami i planowaniem przestrzennym. Z kolei na wykresie 7 przedstawiono rozkład najczęstszych celów udzielanych informacji przez Archiwum DMG w 2016 r.

Wykres 6. Liczba informacji o terenach pogórniczych udzielonych przez Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w latach 2000–2016

Wykres 7. Cele informacji udzielonych przez Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w 2016 r.

Informacji udzielano co do zasady odpłatnie, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Ponadto zarówno zgromadzoną dokumentację, jak i jej spisy, udostępniano do wglądu w siedzibie Archiwum DMG. Osobom składającym wnioski udzielano również wyjaśnień dotyczących wydania dokumentacji i informacji o środowisku na terenach po działalności górniczej w celu wyjaśnienia podstaw prawnych, form i zakresu ich udostępniania.

W ramach wdrażania procedur związanych z zapewnieniem publicznego dostępu do informacji o środowisku, w Biuletynie Informacji Publicznej WUG są zamieszczone (według stanu na 31 grudnia 2016 r.): spis dokumentacji mierniczo-geologicznych zlikwidowanych zakładów górniczych oraz 434 karty informacyjne dotyczące tych dokumentacji.

W celu poprawienia jakości usług świadczonych przez Archiwum DMG, były kontynuowane dodatkowe zadania w zakresie pozyskiwania oraz udostępniania zasobów i informacji o zlikwidowanych zakładach górniczych, ich działalności i oddziaływania na środowisko. Prowadzono bieżącą modernizację i aktualizację składników komputerowego systemu informacji o terenach pogórniczych.

W 2016 r. dokonano:

- modernizacji aplikacji CAD-owych, dostosowując je do opracowanych w 2015 r. ujednoliconych wzorców; aplikacje te zawierają dane o środowisku i jego ochronie i są podstawowym składnikiem Systemu Informacji o Terenie Pogórnym (SIOTP), założonego i prowadzonego przez Archiwum DMG;
- modernizacji komputerowej bazy danych „archiwum”;
- modernizacji bazy kopii elektronicznych dokumentów tekstowych i kartograficznych;
- utworzenia kart zespołów archiwalnych zawierających dane o zakładach górniczych oraz rodzaju i zakresie przejętej z nich dokumentacji, dotyczących podziemnej eksploatacji węgla brunatnego;
- opracowania dokumentów dotyczących podziemnej eksploatacji rud żelaza.

2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania powypadkowe

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz działalnością pozostałych nadzorowanych podmiotów i jednostek, w zakresie rzeczowym określonym przede wszystkim przez Pgg, pracownicy urzędów górniczych wykonywali czynności inspekcyjno-techniczne, w tym działalność kontrolną. Działalność ta była prowadzona z uwzględnieniem wymagań określonych w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1829, z późn. zm.) oraz Pgg.

Ponadto Prezes WUG, jako organ wyspecjalizowany, prowadził kontrole wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładów górniczych w oparciu o ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, ustawę z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93.

Działalność kontrolna okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz nad pozostałymi podmiotami i jednostkami, pracownicy inspekcyjno-techniczni OUG i SUG w 2016 r. wykonali 21 956 roboczodniówek, w tym 19 429 w ramach kontroli.

Z ogólnej liczby 19 429 wykonanych roboczodniówek kontrolnych, liczba roboczodniówek w ramach kontroli planowanych wyniosła 18 059 (92,9%), w ramach kontroli doraźnych 1 252 (6,4%) i w ramach kontroli powtórnych 118 (0,6%).

Z ogólnej liczby 21 956 roboczodniówek wykonanych przez pracowników OUG i SUG, 17 824 roboczodniówki wykonano w ramach kontroli w nadzorowanych zakładach górniczych.

Ponadto, realizując zadania wynikające z Pgg, pracownicy inspekcyjno-techniczni OUG i SUG wykonali m.in.:

- 1 076 roboczodniówek w ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków;
- 227 roboczodniówek w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi;
- 1 030 roboczodniówek związanych z postępowaniem dotyczącym działalności bez wymaganej koncesji (nielegalna eksploatacja).

Szczegółowe dane dotyczące liczby roboczodniówek wykonanych w 2016 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych OUG i SUG przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Zestawienie roboczodniówek wykonanych w 2016 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego

Urząd górniczy	Roboczodniówki kontrolne wykonane					Roboczodniówki wykonane w ramach				Ogółem (6-10)
	w zakładach górniczych	w ośrodkach szkoleniowych	w jednostkach ratownictwa górniczego	w pozostałych jednostkach	ogółem	ustalania stanu faktycznego oraz przyczyn zdarzeń i wypadków	nadzoru nad akcjami ratowniczymi	czynności związanych z nielegalną eksploatacją	innymi czynnościami	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
OUG w Gdańsku	334	0	0	107	441	0	0	127	5	573
OUG w Gliwicach	2 466	13	10	112	2 601	296	101	70	0	3 068
OUG w Katowicach	2 302	13	2	87	2 404	47	98	10	6	2 565
OUG w Kielcach	1 101	5	0	68	1 174	23	0	130	59	1 386
OUG w Krakowie	1 119	5	5	384	1 513	7	0	45	21	1 586
OUG w Krośnie	1 029	4	0	137	1 170	9	0	81	0	1 260
OUG w Lublinie	1 087	4	0	53	1 144	32	0	158	20	1 354
OUG w Poznaniu	1 354	6	16	231	1 607	24	0	131	0	1 762
OUG w Rybniku	2 221	14	4	43	2 282	145	1	9	34	2 471
OUG w Warszawie	2 012	13	0	59	2 084	402	27	59	30	2 602
OUG we Wrocławiu	950	8	0	22	980	8	0	210	19	1 217
SUG	1 849	0	0	180	2 029	83	0	0	0	2 112
Razem	17 824	85	37	1 483	19 429	1 076	227	1 030	194	21 956

W ramach działalności kontrolnej prowadzonej w 2016 r. w podziemnych zakładach górniczych przez OUG w: Gliwicach, Katowicach, Rybniku, Lublinie, Wrocławiu oraz SUG, na zmianach innych niż ranna wykonano 731 roboczodniówek, co stanowi 7,5% wszystkich roboczodniówek kontrolnych wykonanych w tych zakładach.

Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego

Pracownicy inspekcyjno-techniczni WUG w 2016 r. wykonali łącznie 2 104 roboczodniówki, w tym:

- 2 034 roboczodniówki kontrolne w zakładach górniczych oraz innych nadzorowanych podmiotach i jednostkach;
- 27 roboczodniówek w ramach nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów OUG i SUG;
- 43 roboczodniówki w ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków oraz nadzoru nad akcjami ratowniczymi.

Szczegółowe dane dotyczące liczby roboczodniówek wykonanych w 2016 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych WUG przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Zestawienie roboczodniówek wykonanych w 2016 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych Wyższego Urzędu Górniczego

Komórka WUG	Roboczodniówki kontrolne wykonane w zakładach górniczych oraz innych podmiotach i jednostkach	Roboczodniówki wykonane w ramach ustalania stanu faktycznego oraz przyczyn zdarzeń i wypadków, a także w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi	Roboczodniówki wykonane w ramach nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów urzędów górniczych	Ogółem
Departament Górnictwa Podziemnego	458	26	4	488
Departament Górnictwa Otworowego i Wiertnictwa	361	2	4	367
Departament Energomechaniczny	662	11	7	680
Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złóżem	553	4	12	569
Razem	2 034	43	27	2 104

Badania powypadkowe

W 2016 r., w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami, wypadkami oraz zgonami naturalnymi, dyrektorzy OUG i SUG przeprowadzili i zakończyli:

- 71 badań mających na celu ustalenie stanu faktycznego i przyczyn niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków, tj.:
 - 33 badania niebezpiecznych zdarzeń,
 - 11 badań wypadków zbiorowych (w ramach których zaistniały: 3 wypadki śmiertelne, 1 wypadek ciężki oraz 36 wypadków lekkich),
 - 10 badań wypadków śmiertelnych,
 - 4 badania wypadków ciężkich,
 - 13 badań innych wypadków;
- 11 badań zgonów naturalnych.

W 2016 r. Prezes WUG zakończył badania powypadkowe mające na celu ustalenie stanu faktycznego i przyczyn zapalenia metanu oraz wypadku zbiorowego (5 wypadków śmiertelnych, 15 wypadków ciężkich i 10 wypadków lekkich), zaistniałych w dniu 6 października 2014 r. w Katowickim Holdingu Węglowym S.A. KWK „Mysłowice-Wesoła” Ruch „Wesoła” w Mysłowicach.

Szczegółową statystykę badań przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń, wypadków oraz zgonów naturalnych w 2016 r. w poszczególnych urzędach górniczych przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Liczba zakończonych przez poszczególne urzędy górnicze w 2016 r. postępowań prowadzonych w celu ustalenia przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń, wypadków oraz zgonów naturalnych

Urząd górniczy	Badania przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków	Badania przyczyn i okoliczności zgonów naturalnych	Ogółem
OUG w Gdańsku	0	0	0
OUG w Gliwicach	12	2	14
OUG w Katowicach	9	3	12
OUG w Kielcach	1	1	2
OUG w Krakowie	4	0	4
OUG w Krośnie	0	1	1
OUG w Lublinie	2	0	2
OUG w Poznaniu	2	1	3
OUG w Rybniku	4	1	5
OUG w Warszawie	0	0	0
OUG w Wrocławiu	23	1	24
SUG	14	1	15
Razem (OUG+SUG)	71	11	82
WUG	1	0	1
Razem (OUG+SUG+WUG)	72	11	83

2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty oraz profilaktyka

Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli organ nadzoru górniczego jest obowiązany nakazać usunięcie nieprawidłowości powstałych wskutek naruszenia przepisów stosowanych w ruchu zakładu górniczego lub warunków określonych w planie ruchu zakładu górniczego, a w przypadku działalności prowadzonej na podstawie koncesji udzielonej przez starostę – warunków dotyczących ruchu zakładu górniczego, określonych w tej koncesji. Jeżeli stwierdzone zostanie bezpośrednie zagrożenie dla zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska, organ nadzoru górniczego może w całości albo w części wstrzymać ruch tego zakładu lub jego urządzeń, określając warunki wznowienia ich ruchu.

W związku z wynikami kontroli oraz oględzin miejsc niebezpiecznych zdarzeń i wypadków, przeprowadzonych w 2016 r., pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych w wyniku ustalenia stanu faktycznego wstrzymali w 1 656 przypadkach w całości lub części ruch zakładu górniczego lub jego urządzeń, w tym w 1 345 przypadkach w kopalniach węgla kamiennego.

Szczegółowe dane dotyczące liczby wstrzymanych robót górniczych lub wstrzymanego ruchu maszyn i urządzeń w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych oraz poszczególnych obszarach w 2016 r. przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Wstrzymane przez organy nadzoru górniczego roboty górnicze oraz wstrzymane przez te organy ruch maszyn i urządzeń w zakładach górniczych w 2016 r.

Rodzaj zakładu górniczego	Przedmiot wstrzymania							Ogółem
	eksploatacja ścian	drażenie chodników	eksploatacja zabierek	inne roboty górnicze	urządzenia mechaniczne	urządzenia elektryczne	inne urządzenia	
kopalnie węgla kamiennego	100	159	2	78	807	181	18	1 345
pozostałe podziemne zakłady górnicze	0	12	23	20	61	59	5	180
odkrywkowe zakłady górnicze	7	0	0	62	28	10	8	115
otworowe zakłady górnicze	0	2	0	8	1	4	1	16
Razem	107	173	25	168	897	254	32	1 656

Najwięcej zatrzymań w kopalniach węgla kamiennego było spowodowanych nieprawidłowym stanem urządzeń energomechanicznych, których zatrzymano 988, w tym 807 urządzeń mechanicznych i 181 urządzeń elektrycznych. W związku z zatrzymaniem robót górniczych, ruchu maszyn i urządzeń oraz w ramach realizacji wniosków po niebezpiecznych zdarzeniach, wypadkach i zgonach naturalnych, organy nadzoru górniczego podjęły m.in. działania profilaktyczne, nakazując:

- egzekwować uaktualnianie dokumentacji technicznych dla maszyn i urządzeń, dokumentacji eksploatacyjnych w zakładach przeróbki mechanicznej węgla, odzwierciedlających stan faktyczny;
- zwiększyć częstotliwość kontroli maszyn, urządzeń i instalacji o bardzo długim okresie eksploatacji;
- ponownie sprawdzić prawidłowość przyjętych parametrów robót strzałowych przez uprawnionego rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego w zakresie robót strzałowych wykonywanych w odkrywkowych zakładach górniczych, ze szczególnym uwzględnieniem budowy geologicznej złoża w strefach o obniżonej wytrzymałości (uskoki, spękania, strefy zwietrzenia itp.);
- przeprowadzić analizę kryteriów wydawania upoważnień do obsługi urządzeń elektroenergetycznych pracowników podmiotów, którym powierzono wykonywanie robót w ruchu zakładów górniczych, w szczególności pod kątem znajomości zasad bezpiecznego wykonywania prac przy urządzeniach elektroenergetycznych;
- przeanalizować ustalenia projektów technicznych prowadzonych robót górniczych w zakresie doboru środków zabezpieczających przed zapłonem metanu przy urabianiu zwięzłych skał kombajnami;
- skutecznie egzekwować i bezwzględnie wyeliminować przypadki likwidacji wyrobisk przyścianowych, zwłaszcza w polach metanowych, w sposób mogący powodować tworzenie się przestrzeni o znacznych objętościach wypełnionych metanem (np. wskutek braku szczelnego zawału, opinania płótnem wentylacyjnym odrzwi obudowy, za którymi występują pustki o znacznych objętościach, itp.);
- szczegółową analizę robót górniczych prowadzonych w granicach wyznaczonych filarów ochronnych z uwzględnieniem wszystkich uwarunkowań niekorzystnie wpływających na stan naprężeń, a w szczególności różnic w sumarycznej grubości wybranych pokładów w sąsiedztwie granic tych filarów;
- dokonanie przeglądu i analizy punktów wysypu rudy miedzi, w aspekcie dostosowania metod zapewnienia bezpieczeństwa pieszym do lokalnych warunków środowiska pracy, zweryfikowania obowiązujących procedur poboru próbek rudy miedzi w celu wykluczenia obecności próbobiorców w miejscach intensywnego ruchu maszyn;
- przeprowadzić nadzwyczajną kontrolę w zakresie bezpieczeństwa wykonywania czynności obsługi oraz prac konserwacyjno-naprawczych dozowników urobku ze zbiorników retencyjnych;
- określić w stosownych technologiach i instrukcjach sposób wykonywania transportu materiałów, urządzeń wielkogabarytowych i pozagabarytowych oraz zabezpieczenia przed przemieszczeniem się na jednostkach transportowych;
- podjąć działania w celu ustalenia procedur dodatkowego badania i zabezpieczenia stateczności wyrobisk o długoletnim okresie użytkowania;
- przeprowadzić ponowne przeszkolenie pracowników w zakresie wykonywania prac z użyciem ładowarki kołowej w odkrywkowych zakładach górniczych;
- przeprowadzić analizę instrukcji dla stanowisk obsługi i kontroli górniczych wyciągów szybowych oraz dla osób wykonujących roboty szybowe w zakresie uwzględnienia zasad ochrony przed zagrożeniami, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa podczas wykonywania prac na wysokości;
- egzekwować prawidłowy stan osłon czoła ściany sekcji obudowy zmechanizowanej oraz procedur określających bezpieczny sposób poruszania się pracowników i wykonywania przez nich prac w ścianie, na trasie oraz w sąsiedztwie przenośnika ścianowego;

- stosować rozwiązania techniczne i technologiczne w czasie prowadzenia wierceń, opróbowań oraz eksploatacji złóż ropy i gazu na lądzie i morzu, uwzględniając występujące zagrożenia, obejmujące realizację wymogów bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska.

Niezależnie od podejmowanych działań profilaktycznych, nakazywano przeprowadzanie dodatkowych szkoleń pracowników, mających na celu przypomnienie zasad bezpiecznej pracy.

2.10. Działalność represyjna

W 2016 r. Prezes WUG wydał 1 decyzję nakładającą karę pieniężną na kierownika ruchu zakładu górniczego w wysokości 37 004,00 zł (w 2015 r. wydano 5 takich decyzji – średnia wysokość kary pieniężnej 1 300 zł) oraz nie wydawał decyzji nakładających kary pieniężne na przedsiębiorców (w 2015 r. zostało wydanych 5 takich decyzji w łącznej wysokości 28 299 zł).

Ponadto w 2016 r. Prezes WUG wydał w odniesieniu do osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, wykonujących czynności z rażącym niedbalstwem, z naruszeniem Pgg lub rażącym naruszeniem przepisów wydanych na podstawie Pgg, 8 decyzji ostatecznych orzekających o zakazie wykonywania określonych czynności.

Organy nadzoru górniczego skierowały do sądów rejonowych 188 wniosków o ukaranie sprawców wykroczeń. Wnioski do sądów rejonowych w 77 przypadkach skierowane zostały w związku z badaniem przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń i wypadków w zakładach górniczych, a w 111 przypadkach w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach górniczych. Liczba spraw rozpoznanych przez sądy rejonowe w 2016 r. wyniosła 183.

Suma orzeczonych kar grzywny wyniosła 178 450 zł, a średnia wysokość kary grzywny 975 zł (bez uwzględnienia spraw zakończonych uniewinnieniami, przedawnieniami, umorzeniami). Szczegółowe dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do sądów rejonowych oraz dodatkowe dane dotyczące spraw wszczętych w tym zakresie przedstawiono w tabelach 6 i 7.

Tabela 6. Liczba wniosków o ukaranie w sprawach o wykroczenia, skierowanych w 2016 r. przez organy nadzoru górniczego do sądów rejonowych

Urząd górniczy	Liczba wniosków skierowanych do sądów w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami oraz wypadkami	Liczba wniosków skierowanych do sądów w związku z przeprowadzonymi kontrolami	Ogółem
OUG w Gdańsku	0	9	9
OUG w Gliwicach	29	1	30
OUG w Katowicach	11	21	32
OUG w Kielcach	3	14	17
OUG w Krakowie	4	7	11
OUG w Krośnie	0	5	5
OUG w Lublinie	0	11	11
OUG w Poznaniu	6	15	21
OUG w Rybniku	7	23	30
OUG w Warszawie	0	1	1
OUG we Wrocławiu	7	2	9
SUG	10	0	10
WUG	0	2	2
Razem	77	111	188

Tabela 7. Statystyka spraw o wykroczenia oraz liczba osób ukaranych przez sądy rejonowe na wniosek organów nadzoru górniczego w 2016 r.

Urząd górniczy	Liczba wniosków o ukaranie, skierowanych do sądów rejonowych	Liczba wniosków o ukaranie, rozpoznanych przez sądy rejonowe	Orzeczona grzywna (w zł)	Uniewinnienia, przedawnienia, umorzenia, odstąpienia od wymierzenia kary	Liczba osób ukaranych			
					kierownictwo	dozór wyższy	dozór	inne osoby
OUG w Gdańsku	9	4	6 800	0	2	0	0	2
OUG w Gliwicach	30	29	27 700	0	4	3	11	11
OUG w Katowicach	32	28	26 000	0	6	5	9	8
OUG w Kielcach	17	19	24 400	0	9	0	2	8
OUG w Krakowie	11	9	7 100	0	8	1	0	0
OUG w Krośnie	5	4	2 600	0	1	0	0	3
OUG w Lublinie	11	12	10 900	0	3	0	1	8
OUG w Poznaniu	21	22	32 200	0	4	1	2	15
OUG w Rybniku	30	33	24 550	0	4	7	21	1
OUG w Warszawie	1	1	1 500	0	0	0	0	1
OUG we Wrocławiu	9	5	3 700	0	0	0	1	4
SUG	10	6	6 000	0	1	1	2	2
WUG	2	11	5 000	7 ⁽¹⁾	3	0	1	0
Razem	188	183	178 450	7	45	18	50	63

(1) W przypadku WUG uniewinnienia, przedawnienia oraz umorzenia w 2016 r. dotyczyły spraw prowadzonych na podstawie wniosków o ukaranie, skierowanych do sądów rejonowych w 2015 r.

W 2016 r. organy nadzoru górniczego oraz pracownicy urzędów górniczych w stosunku do sprawców naruszających obowiązki pracownicze zastosowali w 1 330 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego przewidziane w art. 41 Kodeksu wykroczeń.

W 53 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego zostały zastosowane w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas badania przyczyn i okoliczności zaistniałych niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków (z czego 46 w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów urzędów górniczych), a w 1 277 przypadkach w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli (z czego 1 251 środków zostało zastosowanych przez pracowników inspekcji technicznych, a 26 zostało zastosowanych w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów OUG, SUG lub Prezesa WUG, skierowanego do pracodawcy).

Liczbę środków oddziaływania wychowawczego obrazującą środki zastosowane w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami i wypadkami oraz podczas kontroli przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Liczba środków oddziaływania wychowawczego zastosowanych w 2016 r.

Urząd górniczy	Liczba zastosowanych środków w związku z niebezpiecznymi zdarzeniami oraz wypadkami			Liczba zastosowanych środków w związku z kontrolami			Łączna liczba zastosowanych środków		
	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem
OUG w Gdańsku	0	0	0	26	0	26	26	0	26
OUG w Gliwicach	2	18	20	219	8	227	221	26	247
OUG w Katowicach	0	5	5	207	2	209	207	7	214
OUG w Kielcach	0	0	0	25	3	28	25	3	28
OUG w Krakowie	0	8	8	49	13	62	49	21	70
OUG w Krośnie	0	0	0	38	0	38	38	0	38
OUG w Lublinie	0	0	0	14	0	14	14	0	14
OUG w Poznaniu	0	0	0	8	0	8	8	0	8
OUG w Rybniku	0	0	0	573	0	573	573	0	573
OUG w Warszawie	0	0	0	1	0	1	1	0	1
OUG we Wrocławiu	5	1	6	60	0	60	65	1	66
SUG	0	14	14	11	0	11	11	14	25
Razem OUG + SUG	7	46	53	1 231	26	1 257	1 238	72	1 310
WUG	0	0	0	20	0	20	20	0	20
Razem OUG + SUG + WUG	7	46	53	1 251	26	1 277	1 258	72	1 330

W 2016 r. grzywnami w drodze mandatu karnego zostały ukarane, na kwotę 446 350 zł, 1 064 osoby, w tym 75 osób kierownictwa, 137 osób wyższego dozoru ruchu, 461 osób dozoru ruchu oraz 391 innych osób.

Liczbę osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego oraz łączną kwotę grzywien nałożonych w tym trybie w 2016 r. przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Liczba osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego oraz łączna kwota grzywien nałożonych w tym trybie w 2016 r.

Urząd górniczy	Liczba osób ukaranych	Łączna kwota nałożonych grzywien (w zł)	Liczba osób ukaranych na stanowiskach			
			kierownictwa	dozoru wyższego	dozoru	innych osób w ruchu zakładu górniczego
OUG w Gdańsku	23	10 450	13	2	2	6
OUG w Gliwicach	137	63 900	5	18	105	9
OUG w Katowicach	210	95 800	3	27	154	26
OUG w Kielcach	49	22 150	6	1	5	37
OUG w Krakowie	38	14 050	7	4	9	18
OUG w Krośnie	45	13 600	5	3	8	29
OUG w Lublinie	55	26 800	2	2	17	34
OUG w Poznaniu	114	36 600	9	2	14	89
OUG w Rybniku	167	75 250	15	40	77	35
OUG w Warszawie	48	15 000	1	1	0	46
OUG w Wrocławiu	131	53 550	8	14	59	50
SUG	27	11 000	1	9	8	9
Razem OUG + SUG	1 044	438 150	75	123	458	388
WUG	20	8 200	0	14	3	3
Razem OUG + SUG + WUG	1 064	446 350	75	137	461	391

2.11. Działalność komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Prezes WUG jest obowiązany do powoływania komisji do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych.

W 2016 r. działały następujące, mające taki status, komisje:

- Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie;
- Komisja do spraw Ochrony Powierzchni;
- Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny;
- Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Kopaliny inne niż Węgiel Kamienny.

Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

Do zadań Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie należy przygotowywanie i przedkładanie Prezesowi WUG opinii dotyczących stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, w szczególności:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- stosowania przepisów wydanych na podstawie art. 120 ust. 1 i 2 lub art. 124 Pgg, a do dnia ich wejścia w życie – przepisów wydanych na podstawie art. 78 ust. 1, 2 lub 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.);

- szkoleń prowadzonych dla osób wykonujących czynności w ruchu zakładów górniczych oraz specjalistycznych szkoleń w zakresie ratownictwa górniczego;
- zagadnień niewymienionych w powyższym wyliczeniu, istotnych dla bezpieczeństwa pracy w górnictwie, wskazanych przez Prezesa WUG.

W 2016 r. odbyły się dwa posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie. Komisja, w formie dwóch uchwał, przedłożyła Prezesowi WUG opinie o następującej treści:

- uchwała z dnia 13 czerwca 2016 r.:
 - „w zakresie zagrożenia tąpniętami, sejsmicznym i powszechnym, związanych z prowadzonym ruchem zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny i rudy miedzi”: „Przedsiębiorcy górniczy powinni kontynuować w szerszym zakresie dialog z użytkownikami obiektów budowlanych na terenach górniczych, mając przede wszystkim na uwadze konieczność odpowiedniej kampanii informacyjnej oraz podejmowania skutecznych przeciwdziałań negatywnym skutkom prowadzonej działalności górniczej.”;
 - „w zakresie stanu wypadkowości”: „W roku 2015 zaistniało znacznie mniej wypadków śmiertelnych i ciężkich niż w latach poprzednich. Od kilku natomiast lat utrzymuje się korzystny trend zmniejszania się wypadkowości ogólnej. Pomimo tych korzystnych statystyk w dalszym ciągu należy zwracać szczególną uwagę na kwalifikacje i szkolenia pracowników, stan maszyn i urządzeń oraz na wyeliminowanie prowdypadkowych zachowań pracowników.”;
- uchwała z dnia 14 grudnia 2016 r.:
 - „w związku z zaistniałymi zdarzeniami wypadkowymi i wysokim udziałem czynnika ludzkiego w ich powstaniu Komisja zwraca uwagę na konieczność podjęcia działań w celu jego ograniczenia”;
 - „opracować systemowe rozwiązania w odniesieniu do prognozowania i zwalczania stanu zagrożenia tąpniętami w kontekście zapewnienia optymalnego bezpieczeństwa dla prowadzonej i projektowanej eksploatacji w zakładach KGHM Polska Miedź S.A.”;
 - „wdrożyć działania zapewniające skuteczną realizację wniosków Komisji powoływanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego dla zbadania przyczyn i okoliczności katastrof w zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny, dążąc do eliminacji powielania błędów i nieprawidłowości formułowanych po tych zdarzeniach”.

Komisja do spraw Ochrony Powierzchni

Do zadań Komisji do spraw Ochrony Powierzchni należy opiniowanie stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego.

W 2016 r.:

- na wniosek Tauron Wydobycie S.A., Komisja rozpatrywała „Program w zakresie możliwości i warunków dalszej eksploatacji pokładu 207 w aspekcie ochrony powierzchni, uwzględniając zakres i sposób profilaktyki budowlanej związanej ze wstrząsami górniczymi”, związany z ruchem ZG „Janina” w Libiążu;
- na wniosek Dyrektora OUG we Wrocławiu, Komisja rozpatrywała „Program eksploatacji złoża rud miedzi w filarze ochronnym Miasta Lubina w latach 2017–2019”, związany z ruchem KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Lubin”.

Zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego jest elementem kluczowym przy podejmowaniu przez Komisję do spraw Ochrony Powierzchni opinii w odniesieniu do przedłożonych programów, czego wyrazem są zalecenia zawarte w uchwałach Komisji.

Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny

Do zadań Komisji do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny należą:

- opiniowanie stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny, zakładach wykonujących roboty geologiczne oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg (z wyjątkiem takiej działalności prowadzonej w wyrobiskach powstałych w wyniku robót górniczych prowadzonych w związku z eksploatacją złóż kopalni innych niż węgiel kamienny), w szczególności: tąpniętami i zawałami, metanowego, wyrzutami gazów i skał, pożarowego, klimatycznego, wybuchem pyłu węglowego oraz wodnego, w celu bezpiecznego prowadzenia robót w warunkach ich występowania;
- analiza i ocena stanu przewietrzania wyrobisk podziemnych w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny oraz wspomnianych zakładach, z uwzględnieniem parametrów mikroklimatu powietrza kopalnianego na stanowiskach pracy;

- opiniowanie nowych systemów eksploatacji w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny;
- opiniowanie projektów technicznych wraz z technologią dla rejonów wentylacyjnych ścian, w których prognoza metanowości bezwzględnej przewiduje przekroczenie 40 m³/min – o którym mowa w § 243a rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139, poz. 1169, z późn. zm.);
- opiniowanie kompleksowych projektów eksploatacji pokładów węgla kamiennego lub ich części, zaliczonych do odpowiednich stopni zagrożenia tąpnięciami – o którym mowa w pkt 4.1.10 w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych;
- opiniowanie projektów odmetanowania zakładów górniczych lub zakładów oraz projektów wydobycia metanu ze złóż węgla kamiennego przez otwory z powierzchni;
- opiniowanie projektów prowadzenia robót górniczych w rejonach szczególnie zagrożonych tąpnięciami, pożarami, zapaleniem metanu, wyrzutami gazów i skał lub innymi zagrożeniami występującymi w związku z eksploatacją złóż węgla kamiennego;
- opiniowanie projektów wprowadzania wód technologicznych i innych do górotworu w aspekcie zagrożenia wodnego dla wyrobisk górniczych;
- opiniowanie projektów likwidacji zakładów górniczych lub zakładów, lub ich oznaczonych części;
- opiniowanie projektów aktów normatywnych, Polskich Norm oraz rozwiązań organizacyjno-technicznych, dotyczących zagadnień mieszczących się w zakresie zadań Komisji.

W 2016 r. odbyło się 12 posiedzeń Komisji, podczas których rozpatrzono 27 spraw (w większości z tych spraw podjęto uchwały). Przedmiotem posiedzeń było w większości opiniowanie:

- kompleksowych projektów eksploatacji pokładów i złóż zagrożonych tąpnięciami oraz aneksów do tych projektów;
- projektów technicznych eksploatacji pokładów ścianami prowadzonymi w warunkach specjalnych oraz wybranych zagadnień będących przedmiotem regulacji tych projektów;
- zagadnień związanych z zagrożeniem pożarowym;
- stanu zagrożeń w ZG Eko-Plus sp. z o.o.

Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Kopaliny inne niż Węgiel Kamienny

Do zadań Komisji do spraw Zagrożeń w Zakładach Górniczych Wydobywających Kopaliny inne niż Węgiel Kamienny należą:

- opiniowanie stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych wydobywających kopaliny inne niż węgiel kamienny, zakładach wykonujących roboty geologiczne oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg (w wyrobiskach powstałych w wyniku robót górniczych prowadzonych w związku z eksploatacją złóż kopaliny innych niż węgiel kamienny), w szczególności: tąpnięciami i zawałami, metanowego, wyrzutami gazów i skał, pożarowego, klimatycznego, gazowego oraz wodnego, w celu bezpiecznego prowadzenia robót w warunkach ich występowania;
- opiniowanie kompleksowych projektów eksploatacji złóż rud miedzi lub ich części, zaliczonych do odpowiednich stopni zagrożenia tąpnięciami – o którym mowa w pkt 4.2.7 w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych;
- opiniowanie projektów prowadzenia robót górniczych w rejonach szczególnie zagrożonych tąpnięciami, pożarami, zapaleniem metanu, wyrzutami gazów i skał lub innymi zagrożeniami występującymi w związku z eksploatacją złóż kopaliny innych niż węgiel kamienny;
- opiniowanie projektów wprowadzania wód technologicznych i innych do górotworu w aspekcie zagrożenia wodnego dla wyrobisk górniczych;
- opiniowanie projektów likwidacji zakładów górniczych lub zakładów, lub ich oznaczonych części;
- opiniowanie projektów aktów normatywnych, Polskich Norm oraz rozwiązań organizacyjno-technicznych, dotyczących zakresu działania Komisji.

W 2016 r. odbyły się 4 posiedzenia Komisji, podczas których rozpatrzono oraz podjęto uchwały dla 5 spraw. Przedmiotem posiedzeń było opiniowanie:

- kompleksowych projektów eksploatacji złóż rud miedzi w warunkach zagrożenia tąpnięciami na lata 2017–2022, opracowanych przez KGHM Polska Miedź S.A. odrębnie dla O/ZG „Polkowice-Sieroszowice”, O/ZG „Lubin” oraz O/ZG „Rudna”;
- „Szczegółowego projektu eksploatacji pola XIII/4 oddziału G-2”, związanego z ruchem KGHM Polska Miedź S.A. O/ZG „Lubin”;
- „Wytucznych prowadzenia robót górniczych przy występowaniu zagrożeń gazowych oraz wyrzutami gazów i skał w warunkach KGHM Polska Miedź S.A.”;
- „Programu eksploatacji złoża »Kłodawa 1« w Kopalni Soli »Kłodawa« S.A. na lata 2016–2019 z perspektywą do roku 2052”.

2.12. Nadzór nad szkoleniami w górnictwie

Dla zapewnienia należytego poziomu oraz wysokiej jakości szkoleń pracowników zakładów górniczych, organy nadzoru górniczego sprawowały nadzór i kontrolę nad szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego. Pracownicy urzędów górniczych wykonali w 2016 r. 129 roboczodniówek kontrolnych w zakładach górniczych oraz jednostkach organizacyjnych trudniących się szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładów górniczych. Przeprowadzone kontrole, dotyczące szkoleń prowadzonych przez przedsiębiorców i jednostki organizacyjne, a także posiadania odpowiedniej kadry oraz niezbędnych środków umożliwiających właściwe szkolenie, wykazały szereg nieprawidłowości.

Najczęściej powtarzające się nieprawidłowości polegały na:

- prowadzeniu dokumentacji niezgodnej z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860, z późn. zm.);
- prowadzeniu szkoleń w dziedzinie bhp przez wykładowców nieposiadających zasobu wiedzy i doświadczenia zawodowego, zapewniających właściwą realizację programów szkolenia;
- realizacji, przez osoby dozoru ruchu zakładów górniczych, które nigdy nie pracowały w danym zakładzie i które nigdy nie pracowały w zakładzie górniczym, w którym występowały konkretne, będące przedmiotem szkolenia, zagrożenia, tematyki szkolenia wstępnego w dziedzinie bhp, w tym zagadnienia dotyczące m.in.:
 - ochrony przed zagrożeniami występującymi w zakładzie górniczym,
 - profilaktyki stosowanej w zakładzie górniczym dotyczącej: zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, zagrożenia tąpnięciami, zagrożenia gazowego oraz zagrożenia wybuchem metanu;
- dopuszczaniu do pracy w ruchu zakładów górniczych osób nieposiadających aktualnych szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- braku odbycia przez osoby kierownictwa i dozoru ruchu, których zakres czynności obejmuje sprawy techniki strzałowej, specjalistycznego przeszkolenia, o którym mowa w § 17 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami: wydane zostały decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz nałożone zostały grzywny w drodze mandatów karnych lub zastosowano środki oddziaływania wychowawczego zgodnie z art. 41 Kodeksu wykroczeń.

2.13. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie

W 2010 r. na wniosek Prezesa WUG został uruchomiony strategiczny projekt badawczy pn.: „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”. Projekt ten ogłosiło Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBiR) – instytucja wspierająca polskie jednostki naukowe oraz przedsiębiorstwa w rozwijaniu ich zdolności do tworzenia i wykorzystywania rozwiązań opartych na wynikach badań naukowych.

Strategiczny projekt badawczy zawiera następujące zadania:

1. Opracowanie nowej kategoryzacji zagrożeń naturalnych w podziemnych zakładach górniczych wraz z jej doświadczalną weryfikacją.
2. Opracowanie zasad projektowania robót górniczych w warunkach występowania skojarzonego zagrożenia metanowo-pożarowego w aspekcie systemów przewietrzania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.

3. Opracowanie zasad pomiarów i badań parametrów powietrza kopalnianego dla oceny zagrożenia meta-nowego i pożarowego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.
4. Poprawa efektywności odmetanowania górotworu w warunkach dużej koncentracji wydobywania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.
5. Opracowanie zasad zatrudniania pracowników w warunkach zagrożenia klimatycznego w podziemnych zakładach górniczych.
6. Opracowanie rozwiązań wraz z aparaturą pomiarową umożliwiającą przeprowadzenie pomiarów oraz diagnozowanie kabli i przewodów elektroenergetycznych w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu i/lub pyłu węglowego.
7. Opracowanie funkcjonalnego systemu bezprzewodowej łączności ratowniczej z możliwością stosowania w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu i/lub pyłu węglowego.
8. Opracowanie systemu gazometrycznego powodującego natychmiastowe wyłączenie energii zasilającej maszyny i urządzenia w przypadku nagłego wypływu metanu ze zrobów do wyrobisk eksploatacyjnych.
9. Wyznaczanie współczynnika korekcji pomiędzy automatycznym pomiarem prędkości powietrza a uśrednioną wartością prędkości mierzoną anemometrem ręcznym.
10. Opracowanie systemu zarządzania zmęczeniem u pracowników zatrudnionych w wyrobiskach podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny.
11. Opracowanie odzieży ochronnej dla ratowników górniczych.
12. Opracowanie systemów orientacji i sygnalizowania kierunku wycofania się załogi na drogach ucieczkowych w chodnikach przyścianowych.

Wdrożenie w zakładach górniczych produktów końcowych realizacji poszczególnych tematów będzie prowadzić do minimalizacji zagrożeń i zwiększenia poprawy bezpieczeństwa pracy w obszarach, które w ostatnich latach najczęściej wiązały się z wypadkami w zakładach górniczych.

W styczniu 2015 r. Prezes WUG powołał Zespół do spraw analizy produktów finalnych zadań badawczych i projektów, realizowanych w ramach strategicznego projektu badawczego pt. „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”. W skład Zespołu kierowanego przez Dyrektora Departamentu Górnictwa Podziemnego i Odkrywkowego wchodzi przedstawiciele Departamentów: Górnictwa Podziemnego i Odkrywkowego, Górnictwa Otworowego i Wiertnictwa, Energomechanicznego i Prawnego WUG oraz OUG w: Gliwicach, Katowicach i Rybniku. Jego zadaniem priorytetowym jest skonstatowanie zakończonych zadań badawczych poprzez transformację wniosków z nich wynikających do praktycznego zastosowania w zakładach górniczych poprzez:

- wprowadzenie nowego przepisu prawa (bądź nowelizacji obowiązującego);
- zastosowanie instrukcji, wytycznych lub norm;
- propagowanie dobrych praktyk.

W 2016 r. odbyło się siedem posiedzeń Zespołu, w trakcie których wypracowano wspólne stanowisko w zakresie dotyczącym zadań badawczych nr 2, 3, 9 i 12.

Końcowe stanowiska, w formie raportów końcowych, w zakresie poszczególnych zadań przekazane zostały – za pośrednictwem przedstawiciela WUG – do Departamentu Górnictwa w Ministerstwie Energii.

Pracownicy urzędów górniczych w 2016 r. wnosili merytoryczne uwagi do rocznych, półrocznych i końcowych raportów z realizacji zadań badawczych nr: 7, 9, 10, 11 i 12. Uwagi te były przedstawiane i wyjaśniane w siedzibie NCBiR w Warszawie na posiedzeniach Komitetu Sterującego przez przedstawiciela Prezesa WUG, który jest jego przewodniczącym.

Ponadto, z inicjatywy Prezesa WUG, od 2011 r., przy finansowym wsparciu ze środków NFOŚiGW, jest realizowana praca badawcza pt. „Ocena zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią, usytuowanych w zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych oraz określenie działań prewencyjnych”. W latach 2013–2014, bazując na metodyce opracowanej przez Główny Instytut Górnictwa, przeprowadzono rozpoznanie w obszarze Zagłębia Dąbrowskiego. W 2016 r. WUG pozyskał wyniki inwentaryzacji 919 wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią znajdujących się na terenie byłych obszarów górniczych: „Stupiec”, „Nowa Ruda”, „Ludwikowice-Kłodzkie” i „Przygórze” w Nowej Rudzie oraz wyrobisk w rejonie Wałbrzycha na Dolnym Śląsku. Łącznie, w latach 2013–2016 zidentyfikowano i zinwentaryzowano już ponad 1 600 wyrobisk.

Działania podjęte przez WUG wychodzą naprzeciw zapotrzebowaniu samorządów, administracji różnego szczebla na informację o zagrożeniach dla bezpieczeństwa powszechnego ze strony zlikwidowanych zakładów górniczych. Uzyskane informacje znajdują zastosowanie przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin na terenach po działalności górniczej oraz wydawaniu przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Raporty inwentaryzacyjne pomagają potencjalnym inwestorom na odpowiednie do uwarunkowań zaprojektowanie budynków czy innych obiektów użyteczności publicznej. Opracowane do tej pory dokumentacje zlikwidowanych wyrobisk górniczych zdeponowano w Archiwum DMG, a organy samorządowe, których tereny zostały objęte inwentaryzacją, zostały poinformowane o możliwości korzystania ze zgromadzonych materiałów. Ich udostępnianie odbywa się na zasadach obecnie obowiązujących w odniesieniu do dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych.

2.14. Stosowanie przez nadzór górniczy przyrządów kontrolno-pomiarowych

WUG zrealizował dotychczas 5 zadań związanych z doposażeniem organów nadzoru górniczego w sprzęt służący do monitorowania eksploatacji kopalni, które były prowadzone w ramach Programu Priorytetowego pn.: „Program dla przedsięwzięć zmierzających do zmniejszenia uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni i ich wzbogacania oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych oraz prac badawczych dla rozpoznania zasobów wód zaliczanych do kopalni”. W ramach tego programu, przy współpracy z NFOŚiGW, zakupiono przyrządy kontrolno-pomiarowe oraz licencje oprogramowania wspomagającego pracę tych przyrządów, które przekazano do użytkowania przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych. W celu zapewnienia właściwego stosowania przyrządów opracowano i wdrożono „Zasady wykorzystania przyrządów kontrolno-pomiarowych zakupionych ze środków NFOŚiGW w Warszawie”.

Zakupionymi przyrządami wykonano w 2016 r. ogółem 1 356 pomiarów i badań, stwierdzając 228 nieprawidłowości. Zakupione przyrządy kontrolno-pomiarowe pozwoliły m.in. na identyfikację i zapobieganie zagrożeniom dla środowiska w obszarze nielegalnej eksploatacji oraz naruszenia warunków eksploatacji. Umożliwiły także poprawę bezpieczeństwa pracy w obszarach sprawdzania parametrów aerologicznych panujących w podziemnych wyrobiskach górniczych, parametrów obudowy wyrobisk, gabarytów obiektów budowlanych zakładu górniczego, maszyn i urządzeń, a także parametrów pracy maszyn i urządzeń mogących doprowadzić do awarii i katastrof mających skutek dla powierzchni i pozostałych komponentów środowiska.

Szczegółową statystykę dotyczącą wykorzystania przez urzędy górnicze w 2016 r. przyrządów kontrolno-pomiarowych, zakupionych ze środków NFOŚiGW, przedstawiono w tabelach 10 i 11.

Tabela 10. Wykorzystanie w 2016 r. przyrządów kontrolno-pomiarowych, zakupionych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w podziale na przyrządy)

Nazwa przyrządu	Liczba przyrządów	Liczba pomiarów
Urządzenie GPS	13	432
Miernik stężenia gazów	13	433
Kamera termowizyjna	4	11
Miernik drgań – wyważarka	1	16
Urządzenie do badania wydajności hydrantów	1	16
Echosonda	10	48
Grubościomierz ultradźwiękowy	5	93
Tachimetr elektroniczny	1	4
Młotek Schmidta	1	10
Dalmierz laserowy	1	19
Eksplozometr	3	58
Planimetr biegunowy	2	17
Aparat cyfrowy	2	63 (liczba dokumentacji zdjęciowych)
Radiometr	1	5
Termohigrometr	1	14
Anemometr	3	25
Wideoendoskop	1	4
Autonomiczny zespół rejestrująco-pomiarowy (AZRP)	5	49 (liczba zabudowań przyrządu)
Cyfrowy rejestrator drgań	5	39
Razem	73	1 356

Tabela 11. Wykorzystanie w 2016 r. przyrządów kontrolno-pomiarowych, zakupionych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w podziale na urzędy górnicze)

Urząd górniczy	Liczba przyrządów	Liczba pomiarów
OUG w Gdańsku	1	40
OUG w Gliwicach	9	225
OUG w Katowicach	12	265
OUG w Kielcach	3	43
OUG w Krakowie	4	72
OUG w Krośnie	4	92
OUG w Lublinie	3	82
OUG w Poznaniu	4	95
OUG w Rybniku	8	80
OUG w Warszawie	2	96
OUG we Wrocławiu	5	76
SUG	10	124
WUG	8	66
Razem	73	1 356

2.15. Działalność związana z ustaleniem opłaty podwyższonej w związku z prowadzeniem nielegalnej eksploatacji kopalni

Organy nadzoru górniczego są właściwe do ustalania opłaty podwyższonej w przypadku działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji albo bez zatwierdzonego albo podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych, w zakresie niezastrzeżonym dla ministra właściwego do spraw środowiska.

Ponadto, organy nadzoru górniczego ustalają opłatę podwyższoną w przypadku naruszenia wymagań przewidzianych w Pgg dla wydobywania bez koncesji piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopalinią (wymagania te przewidują, że jednocześnie: wydobycie będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych, nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym, nie naruszy przeznaczenia nieruchomości, a ten, kto zamierza podjąć wydobywanie w takich warunkach, z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomi o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania).

W 2016 r. dokonano 382 zgłoszeń o wykonywaniu działalności podlegającej opłacie podwyższonej.

W okresie tym dyrektorzy OUG skierowali 255 zawiadomień o wszczęciu postępowań w sprawie ustalenia opłaty podwyższonej do 427 stron. Wydano 111 decyzji o umorzeniu w całości lub w części postępowań wobec 167 stron oraz 110 decyzji ustalających 115 stronom opłatę podwyższoną na łączną kwotę 30 694 873,61 zł.

Szczegółowe dane dotyczące postępowań w sprawach z zakresu ustalenia opłaty podwyższonej, prowadzonych w 2016 r. przez organy nadzoru górniczego I instancji, przedstawiono w tabeli 12.

Tabela 12. Postępowania w sprawach z zakresu ustalenia opłaty podwyższonej, prowadzone w 2016 r. przez organy nadzoru górniczego I instancji

Urząd górniczy	Zgłoszenia	Zawiadomienia o wszczęciu	Decyzje umarzające	Decyzje ustalające opłatę	Ustalone opłaty ogółem (w zł)
OUG w Gdańsku	66	37	21	12	710 619,00
OUG w Gliwicach	21	10	4	2	3 260,00
OUG w Katowicach	9	2	0	1	590 579,00
OUG w Kielcach	37	26	13	11	4 117 186,88
OUG w Krakowie	17	11	3	6	1 308 862,72
OUG w Krośnie	26	24	14	15	7 010 933,00
OUG w Lublinie	52	28	21	15	112 930,52
OUG w Poznaniu	46	45	13	27	2 558 510,49
OUG w Rybniku	4	2	1	2	13 373 331,00
OUG w Warszawie	82	60	15	14	805 261,00
OUG we Wrocławiu	22	10	6	5	103 400,00
Razem	382	255	111	110	30 694 873,61

W 2016 r. do Prezesa WUG wpłynęły 43 odwołania od decyzji ustalających opłaty podwyższone (niektóre z tych decyzji zostały wydane w 2015 r.).

W wyniku rozpatrzenia przedmiotowych odwołań, Prezes WUG wydał w tym okresie 39 decyzji, w tym: 19 utrzymujących w mocy decyzje organów I instancji ustalające opłaty podwyższone na łączną kwotę 6 853 643,65 zł, 17 decyzji uchylających decyzje organów I instancji i przekazujących sprawy do ponownego rozpatrzenia tym organom, 1 decyzję uchylającą decyzję organu I instancji i ustalającą opłatę podwyższoną w wysokości 2 273,84 zł oraz 2 decyzje uchylające i umarzające postępowania I instancji w całości. Na 14 z tych decyzji Prezesa WUG wniesiono do dnia 31 grudnia 2016 r. skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, z których Sąd rozpatrzył w tym okresie 3, wydając wyroki oddalające skargi. W jednej sprawie umorzono postępowanie sądowe z powodu cofnięcia skargi.

Szczegółowe dane dotyczące postępowań w sprawach z odwołań od decyzji organów nadzoru górniczego I instancji ustalających opłatę podwyższoną, które wpłynęły do organu nadzoru górniczego II instancji w 2016 r., przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Postępowania w sprawach z odwołań od decyzji organów nadzoru górniczego I instancji ustalających opłatę podwyższoną, które wpłynęły do organu nadzoru górniczego II instancji w 2016 r.

Urząd górniczy	Liczba zaskarżonych decyzji	Opłaty ustalone zaskarżonymi decyzjami (w zł)	Postępowania w toku (stan na 31 grudnia 2016 r.)	Decyzje utrzymujące w mocy decyzje organu I instancji	Decyzje uchylające decyzje organu I instancji i przekazujące sprawę do ponownego rozpatrzenia	Decyzje uchylające decyzje organu I instancji i ustalające opłatę podwyższoną	Decyzje uchylające decyzje organu I instancji i umarzające postępowanie	Skargi do WSA
OUG w Gdańsku	6	208 340,00	1	2	3	–	–	–
OUG w Kielcach	3	4 104 670,32	1	2	–	–	–	2
OUG w Krakowie	7	2 953 767,52	–	3	2	–	2	4
OUG w Krośnie	5	5 842 623,00	–	4	1	–	–	3
OUG w Poznaniu	15	2 604 757,93	–	5	9	1	–	4
OUG w Rybniku	1	477 843,00	–	–	1	–	–	–
OUG w Warszawie	3	697 659,00	2	1	–	–	–	–
OUG we Wrocławiu	3	84 640,00	–	2	1	–	–	1
Razem	43	16 974 300,77	4	19	17	1	2	14

3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna

Działalność kontrolna WUG w jednostkach podległych była realizowana przez Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego w oparciu o zatwierdzony przez Prezesa WUG „Plan kontroli okręgowych urzędów górniczych i SUG w 2016 r.". Działalność tę realizowano w oparciu o wymagania określone w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz Standardy kontroli w administracji rządowej, zatwierdzone 10 lutego 2012 r. przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, jak również w oparciu o wymagania określone w aktach wewnętrznych wydanych przez Prezesa WUG.

W 2016 r. przeprowadzono 5 kontroli planowanych w jednostkach podległych:

- w OUG w Katowicach w lutym 2016 r.;
- w OUG we Wrocławiu w kwietniu 2016 r.;
- w OUG w Gliwicach w czerwcu 2016 r.;
- w OUG w Warszawie w sierpniu 2016 r.;
- w SUG w październiku 2016 r.

W związku z wynikami kontroli, Prezes WUG kierował do dyrektorów kontrolowanych urzędów wystąpienia pokontrolne, zawierające ocenę działalności oraz wnioski i zalecenia.

Dyrektorzy urzędów górniczych pisemnie informowali Prezesa WUG o podjętych działaniach.

W ramach realizacji „Planu kontroli komórek Wyższego Urzędu Górniczego w 2016 r." Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego w listopadzie 2016 r. przeprowadziło kontrolę w Departamencie Górnictwa Podziemnego i Odkrywkowego. W związku z wynikami kontroli, Prezes WUG skierował do dyrektora tego departamentu wystąpienie pokontrolne, zawierające ocenę działalności oraz wnioski i zalecenia.

4. Rozpatrywanie skarg i wniosków

W 2016 r. do Prezesa WUG wpłynęło 18 spraw (17 skarg i 1 wniosek). Wszystkie te sprawy zostały załatwione. Ponadto w roku sprawozdawczym załatwiono jedną skargę, która wpłynęła do WUG w grudniu 2015 r.

Z załatwionych 19 spraw:

- 14 spraw (13 skarg i 1 wniosek) związanych było z działalnością organów nadzoru górniczego lub ich pracowników;
- 5 skarg dotyczyło działalności przedsiębiorców górniczych lub innych nadzorowanych podmiotów, z czego jedna dotyczyła działalności podziemnych zakładów górniczych, a 4 skargi dotyczyły działalności odkrywkowych zakładów górniczych.

13 spraw (12 skarg i 1 wniosek) załatwiono we własnym zakresie, a 6 skarg przekazano do załatwienia według właściwości miejscowej i rzeczowej.

W zakresie podjętych rozstrzygnięć, z ogólnej liczby 13 spraw rozpatrzonych przez WUG, zasadność stwierdzono w dwóch przypadkach.

Ze 122 skarg i wniosków załatwionych w 2016 r. przez OUG i SUG, 115 spraw rozpatrzono we własnym zakresie, a 7 przekazano do załatwienia innym organom, zgodnie z właściwością miejscową i rzeczową.

Z ogólnej liczby 115 skarg i wniosków 45 spraw uznano za zasadne. W 63 przypadkach wniesione skargi i wnioski, po ich rozpatrzeniu, uznano za niezasadne. W odniesieniu do 7 skarg postępowanie zostało zakończone innym rozstrzygnięciem.

Szczegółowe dane dotyczące skarg i wniosków załatwianych w 2016 r. przez poszczególne urzędy górnicze przedstawiono w tabeli 14.

Tabela 14. Zestawienie skarg i wniosków załatwianych w 2016 r. przez Wyższy Urząd Górniczy, okręgowe urzędy górnicze i Specjalistyczny Urząd Górniczy

Urząd górniczy	Liczba spraw ogółem (3 + 4)	Przekazano według właściwości	Załatwiono we własnym zakresie	Sposób załatwienia		
				pozytywny	negatywny	inny
1	2	3	4	5	6	7
OUG w Gdańsku	8	0	8	4	1	3
OUG w Gliwicach	17	1	16	3	13	0
OUG w Katowicach	9	0	9	2	4	3
OUG w Kielcach	17	2	15	4	10	1
OUG w Krakowie	8	0	8	0	8	0
OUG w Krośnie	6	0	6	5	1	0
OUG w Lublinie	12	0	12	8	4	0
OUG w Poznaniu	28	2	26	12	14	0
OUG w Rybniku	0	0	0	0	0	0
OUG w Warszawie	8	0	8	4	4	0
OUG we Wrocławiu	7	2	5	1	4	0
SUG	2	0	2	2	0	0
Razem (OUG + SUG)	122	7	115	45	63	7
WUG	19	6	13	2	6	5
Razem (OUG+ SUG+WUG)	141	13	128	47	69	12

Większość skarg i wniosków (85 spraw ze 128) rozpoznanych i załatwionych przez poszczególne organy nadzoru górniczego dotyczyła spraw związanych ze stosowaniem Pgg. W grupie tej dominowały sprawy dotyczące:

- naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy prowadzeniu robót górniczych – 31 spraw;
- występowania uciążliwości i zagrożeń związanych z prowadzeniem robót strzałowych – 14 spraw;
- naruszenia warunków koncesji – 14 spraw;
- prowadzenia robót górniczych niezgodnie z ustaleniami planu ruchu lub braku tego planu – 10 spraw.

W zakresie skarg dotyczących działalności organów nadzoru górniczego lub jego pracowników, przyczyny ich wniesienia dotyczyły w większości przypadków domniemania skarżących o nierzetelnym lub nieskutecznym wykonaniu czynności kontrolnych przez pracowników urzędów górniczych w zakładach górniczych.

5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego

W razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę związaną z działalnością górniczą albo jego następcy prawnego roszczenia o naprawę szkody przysługują przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez właściwy miejscowo organ nadzoru górniczego. W 2016 r. do dyrektorów OUG, będących reprezentantami Skarbu Państwa w sprawach o te roszczenia, wpłynęło 7 spraw o naprawę szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego. W 6 przypadkach dyrektorzy OUG, wyjaśniając kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa, odmówili zawarcia ugody. W 1 przypadku dyrektor OUG pozostawił sprawę bez rozpoznania ze względu na brak wykazania, przez osobę występującą z roszczeniem, tytułu prawnego do nieruchomości.

6. Działalność legislacyjna

Prezes WUG brał udział w opiniowaniu 51 projektów aktów normatywnych, co odbywało się dwutorowo:

- przedstawiane było stanowisko Prezesa WUG bezpośrednio organowi występującemu z inicjatywą prawodawczą lub Ministrowi Energii;
- przedstawiane było stanowisko WUG w sprawach projektów, które zostały otrzymane za pośrednictwem Ministra Energii albo zostały poddane analizie z inicjatywy WUG.

W przypadku niektórych projektów aktów normatywnych przedstawiciele Prezesa WUG brali również aktywny udział w kolejnych etapach prac nad tymi projektami, tj. w uzgodnieniach roboczych, uzgodnieniach międzyresortowych (w tym konferencjach uzgodnieniowych), posiedzeniach komisji prawniczych oraz (w przypadku ustaw) w pracach parlamentarnych. Dotyczyły to m.in. projektów:

- ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, wdrażającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/30/UE z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmiany dyrektywy 2004/35/WE (Dz. Urz. UE L 178 z 28.06.2013, str. 66);
- ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku;
- ustawy o zmianie ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego oraz niektórych innych ustaw;
- ustawy – Kodeks urbanistyczno-budowlany;
- ustawy – Prawo wodne;
- ustawy o zmianie ustawy – Prawo atomowe.

Ponadto w 2016 r. Prezes WUG, na podstawie upoważnienia udzielonego przez Ministra Energii, rozpoczął nowy etap procesu legislacyjnego dotyczącego projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych (w poprzednich latach prace były prowadzone na podstawie upoważnienia udzielonego przez Ministra Środowiska).

Na początku lutego 2016 r., w związku ze zmianami wprowadzonymi w Pgg przez wspomnianą w pkt 2.6 ustawę deregulacyjną, Prezes WUG skierował do Ministra Energii (w celu akceptacji oraz przesłania do Ministra Środowiska) projekt rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa

górniczego (przyjęto w nim m.in. odmienny od dotychczasowego stanu prawnego sposób prezentacji wymagań dla osób objętych jego regulacją), a także brał czynny udział w dalszych pracach nad tym projektem. Brał ponadto czynny udział w pracach legislacyjnych dotyczących projektu rozporządzenia Ministra Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych.

7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami

W 2016 r. WUG prowadził stałą współpracę z urzędami administracji rządowej, innymi urzędami administracji państwowej i samorządowej, pozostałymi instytucjami publicznymi oraz przedsiębiorstwami.

Prezes WUG wraz z Fundacją „Bezpieczne Górnictwo im. prof. Waława Cybulskiego” zorganizował konkurs pn. „Na początek 180 dni bez wypadku”, który był objęty Honorowym Patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Ideą konkursu było dalsze ograniczenie liczby wypadków w górnictwie podziemnym oraz propagowanie stosowania profilaktyki w podziemnych zakładach górniczych. Okresem rozliczeniowym, do oceny działania poszczególnych zakładów górniczych, był okres od 15 maja 2016 r. do 31 października 2016 r.

Nad właściwym przebiegiem konkursu nadzór sprawowała Kapituła Konkursu, w skład której weszli przedstawiciele nadzoru górniczego, wspomnianej Fundacji oraz związków zawodowych. Zakłady górnicze podzielono na trzy kategorie według wielkości zatrudnienia, tj.: do 1 500 osób, od 1 501 do 3 500 osób oraz powyżej 3 500 osób. Wypadek śmiertelny zaistniały w przyjętym okresie eliminował zakład z konkursu. Podstawowym kryterium oceny zakładów górniczych była ciężkość wypadków oraz wskaźnik wypadkowości na 1 000 zatrudnionych. Kryterium dodatkowym oceny zakładów górniczych była działalność prewencyjna podejmowana przez kierownictwo kopalń. Najlepsze rozwiązania profilaktyczne zostały rozpropagowane po zakończeniu konkursu.

WUG, przy współudziale Zarządu Głównego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa oraz Głównego Instytutu Górnictwa, zorganizował ponadto XVIII Konferencję pt.: „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Polskim Górnictwie”, która odbyła się w dniach 26 i 27 kwietnia 2016 r. w Szczyrku. Była ona kontynuacją cyklu spotkań w temacie działań podejmowanych dla poprawy stanu bezpieczeństwa pracy osób zatrudnionych w zakładach górniczych. Celem konferencji było intensyfikowanie działań zmierzających do poprawy stanu bezpieczeństwa, zmniejszenia uciążliwości pracy i zwalczania czynników szkodliwych dla zdrowia osób zatrudnionych w zakładach górniczych: podziemnych, odkrywkowych i otworowych.

W 2016 r. w ramach systemu nadzoru rynku Prezes WUG kontynuował współpracę z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Współdziałanie obu organów reguluje Porozumienie o współpracy zawarte w dniu 27 sierpnia 2012 r. pomiędzy Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów a Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego. Jego celem było ustalenie skutecznych mechanizmów komunikacji i koordynacji działań w zakresie systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. Współdziałanie instytucji obsługujących te organy polega m.in. na wzajemnym udostępnianiu danych dotyczących systemu kontroli wyrobów i współdziałaniu w tworzeniu projektów aktów prawnych w zakresie systemu kontroli wyrobów.

W sprawozdawczym okresie urzędy górnicze współpracowały także z Państwową Inspekcją Pracy na mocy Porozumienia zawartego w dniu 26 lutego 2013 r. pomiędzy Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego a Głównym Inspektorem Pracy w sprawie zasad współdziałania organów nadzoru górniczego z Państwową Inspekcją Pracy. Współdziałanie z organami Państwowej Inspekcji Pracy obejmowało w 2016 r. przeprowadzanie kontroli w wybranych zakładach górniczych oraz załatwianie skarg i wniosków dotyczących warunków pracy osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego. Celem współpracy było także sprawdzenie stosowanej w kopalniach profilaktyki zagrożeń wypadkowych oraz zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (przede wszystkim w odniesieniu do stanowisk pracy pod ziemią), a także przestrzeganie prawa pracy i przepisów bhp przez pracodawców.

Prezes WUG prowadził również stałą współpracę z Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego, kierując się postanowieniami Porozumienia zawartego w dniu 26 lutego 2013 r. pomiędzy Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego a Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego w sprawie współpracy Urzędu Dozoru Technicznego i urzędów górniczych. Współpraca dotyczyła wymiany doświadczeń w zakresie bezpieczeństwa urządzeń technicznych, prowadzenia analiz w zakresie oceny bezpieczeństwa funkcjonowania urządzeń technicznych w zakładach górniczych, jak również wymiany informacji przy opiniowaniu projektów i ocenie obowiązujących aktów prawnych oraz norm w dziedzinach zainteresowania urzędów górniczych oraz Urzędu Dozoru Technicznego.

W ramach Porozumienia zawartego w dniu 4 kwietnia 2014 r. w Warszawie pomiędzy Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska a Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego, dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych kontynuowali współpracę z właściwymi miejscowo wojewódzkimi inspektorami ochrony środowiska. Zorganizowano 13 spotkań oraz przeprowadzono 5 wspólnych kontroli.

Dominującą formą współpracy urzędów górniczych z organami samorządu terytorialnego była działalność zespołów porozumiewawczych i konsultacyjnych. Zadaniem tych gremiów jest tworzenie platformy dla realizacji warunków zrównoważonego rozwoju gmin górniczych, umożliwienie wykonywania uprawnień przedsiębiorcy wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny oraz dążenie do minimalizacji i terminowego naprawiania szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych. Ważnym celem posiedzeń zespołów porozumiewawczych, w których obok przedstawiciele nadzoru górniczego zasiadają samorządowcy i przedsiębiorcy górniczy, jest kształtowanie niekonfliktowych warunków prowadzenia eksploatacji górniczej pod terenami gmin górniczych oraz właściwa koordynacja prac projektowych, profilaktycznych i naprawczych.

W 2016 r. w obszarach konfliktowych dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych zwołali 22 posiedzenia 12 spośród 16 istniejących zespołów porozumiewawczych, powołanych do spraw oceny lub koordynacji eksploatacji górniczej. Przedmiotem posiedzeń były w szczególności zagadnienia związane z: prognozami wpływów eksploatacji górniczej, w tym wstrząsów nią generowanych, ochroną obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej przed skutkami eksploatacji górniczej, w tym profilaktyką górniczą i budowlaną, naprawą szkód w obiektach budowlanych, kanalizacji, ciekach wodnych i ciągach komunikacyjnych. W zakresie ochrony obiektów położonych na terenach górniczych kopalń rud miedzi obejmujących miasto Polkowice i miasto Lubin działała 2 zespoły porozumiewawcze, zwoływane na wniosek strony samorządowej lub przedsiębiorcy. W 2016 r. żadna ze stron nie wystąpiła o zwołanie posiedzenia zespołów.

W 2016 r. zaopiniowano, na wniosek Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, 9 wniosków organizacji w sprawie uzyskania rejestracji w systemie EMAS (ang. Eco Management and Audit Scheme – system ekozarządzania i audytu).

W 2016 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach powołał 2 przedstawicieli WUG w skład Regionalnej Komisji do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko w Katowicach. Przedstawiciele ci uczestniczyli w 1 posiedzeniu tej Komisji.

W sprawozdawanym okresie WUG kontynuował rozpoczętą w 2009 r. współpracę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w zakresie działań prewencyjnych zmierzających do ograniczenia ryzyka zaistnienia niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków związanych z zagrożeniami występującymi w górnictwie, szczególnie w górnictwie podziemnym.

W ramach tej współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych pracownicy urzędów górniczych przeprowadzili w ubiegłym roku 12 jednodniowych seminariów dla kadry podziemnych zakładów górniczych:

- 2 seminaria dla osób kierownictwa i dozoru ruchu działów wentylacji podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny na temat: „Zwalczanie zagrożenia metanowego i pożarowego”;
- 2 seminaria dla osób kierownictwa i dozoru ruchu działów wentylacji podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny na temat: „Prowadzenie robót w warunkach występowania zagrożenia łąpaniami i zawałowego”;
- 4 seminaria dla kierownictwa i służb bhp podmiotów wykonujących czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego, w zakresie podstawowych obowiązków i wymagań związanych z prowadzeniem prac w zakładach górniczych;
- 4 seminaria dla osób kierownictwa i dozoru ruchu działów energomechanicznych na temat „Bezpieczeństwo eksploatacji układów transportowych. Jazda ludzi przenośnikami taśmowymi – dobre praktyki”.

W sumie, we wszystkich seminariach uczestniczyło 400 osób. Wszyscy uczestnicy seminariów otrzymali materiały szkoleniowe.

Ponadto, w ramach tej współpracy w 2016 r. został opracowany i wykonany film szkoleniowy dotyczący zagrożenia łąpaniami i opadem skał ze stropu i ociosów w kopalniach węgla kamiennego i rud miedzi.

8. Współpraca z zagranicą

Polski nadzór górniczy docenia potrzebę wymiany doświadczeń z przedstawicielami zagranicznych instytucji związanych z górnictwem. Chętnie dzieli się również własną wiedzą ekspercką z dziedziny górnictwa, czego świadectwem są m.in. wizyty i spotkania z przedstawicielami nadzoru górniczego innych krajów w WUG.

W 2016 r. w ramach współpracy z zagranicznymi jednostkami nadzoru górniczego, jednostkami badawczymi i uczelniami oraz instytucjami Unii Europejskiej 9 pracowników urzędów górniczych odbyło 13 podróży służbowych do 6 krajów: Belgii, Czech, Luksemburga, Niemiec, Rumunii i Wielkiej Brytanii. Pracownicy WUG i OUG uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach, podczas których brali udział w obradach oraz odbywali spotkania i prowadzili rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, organizacji międzynarodowych, świata nauki i przemysłu. Brali również udział w posiedzeniach grup roboczych działających przy Komisji Europejskiej oraz warsztatach tematycznych.

Najważniejsze zagadnienia, z jakimi zapoznali się podczas podróży, to:

- nowości techniczne i technologiczne z różnych dziedzin górnictwa;
- wnioski wyciągnięte z największych katastrof w górnictwie;
- działalność prewencyjna w zakresie bhp w przemyśle wydobywczym;
- zagadnienia związane z implementacją dyrektyw prawa Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska, nadzoru rynku oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

W 2016 r. pracownicy urzędów górniczych uczestniczyli w 2 konferencjach. Były to:

- Pierwsza Europejska Konferencja „Vision Zero”, Bochum (Niemcy) – podczas której wygłoszono referat „Stan i trendy wypadkowości w polskim górnictwie – działalność Wyższego Urzędu Górniczego w zakresie prewencji wypadkowej”;
- 22. Spotkanie szefów europejskich urzędów górniczych, Bukareszt (Rumunia) – podczas którego m.in. wygłoszono referat „Kształtowanie kultury bezpieczeństwa oraz współpraca Wyższego Urzędu Górniczego w dziedzinie bhp”.

W 2016 r. pracownicy urzędów górniczych brali udział w pracach następujących grup działających przy Komisji Europejskiej lub w ramach jej komitetów:

- Grupie organów ds. wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego ze złóż podmorskich (EUOAG) – 1 posiedzenie;
- Grupie współpracy administracyjnej ATEX ADCO dla dyrektywy 94/9/WE (Urządzenia i systemy ochronne przeznaczone do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem) – 2 posiedzenia;
- Grupie roboczej ATEX działającej w ramach dyrektywy 94/9/WE (Urządzenia i systemy ochronne przeznaczone do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem) – 1 posiedzenie;
- Grupie roboczej ds. górnictwa i innych gałęzi przemysłu wydobywczego Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa, Higieny i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (ACSH) Komisji Europejskiej – 2 posiedzenia;
- Grupie rządowej Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa, Higieny i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (ACSH) Komisji Europejskiej – 1 posiedzenie;
- Grupie współpracy administracyjnej ADCO w ramach dyrektywy 93/15/EWG (Harmonizacja przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i kontroli materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego) – 1 posiedzenie.

Przedstawiciel WUG przewodniczył ponadto posiedzeniu Dwustronnej Międzyrządowej Komisji do spraw współpracy przy eksploatacji złóż węgla kamiennego w rejonie wspólnej polsko-czeskiej granicy państwowej. Przedstawiciele WUG uczestniczyli także w dwóch posiedzeniach Stałego zespołu roboczego szkód górniczych działającego w ramach tej Komisji. W trakcie spotkań rozmawiano m.in. o prowadzonej i projektowanej eksploatacji górniczej w rejonie granicy polsko-czeskiej w kontekście jej ewentualnego oddziaływania na powierzchnię w polskich gminach.

W 2016 r. kontynuowano prace nad uruchomieniem projektu „Życie z górnictwem”, w który zaangażowany jest WUG, OUG we Wrocławiu, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Saksoński Urząd Górniczy. Celem wspólnego transgranicznego projektu jest intensyfikacja instytucjonalnej i partnerskiej współpracy pomiędzy instytucjami górniczymi, jak również pomiędzy tymi instytucjami i obywatelami w obszarze górnictwem na terenie pogranicza dolnośląsko-saksońskiego. Projekt ten będzie realizowany głównie ze środków pozyskanych z programu INTERREG Polska–Saksonia 2014–2020. W 2016 r. odbyły się 2 spotkania uczestników projektu: 1 spotkanie w Zgorzelcu i 1 we Wrocławiu.

W 2016 r. w WUG miały miejsce spotkania z przedstawicielami organów nadzoru górniczego z Chin oraz Algierii. Goście zapoznali się z funkcjonowaniem polskiego nadzoru górniczego, jego strukturą organizacyjną, kompetencjami i podstawami prawnymi działalności. Podczas spotkań dyskutowano również nad kierunkami dalszej współpracy między instytucjami nadzoru górniczego.

9. Działalność informacyjna i wydawnicza

Urzędy górnicze jako jednostki administracji publicznej zobowiązane są do zapewnienia obywatelom dostępu do informacji publicznej. To prawo obywatelskie realizowane jest w pierwszym rzędzie poprzez Biuletyn Informacji Publicznej. BIP to system stron internetowych służący powszechnemu i bezpłatnemu dostępowi do informacji publicznej. Strony Biuletynu Informacji Publicznej WUG, poszczególnych OUG oraz SUG były na bieżąco prowadzone i uzupełniane, w tym o dodatkowe elementy wymagane przez przepisy prawa powszechnie obowiązującego (np. informacje dotyczące ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego).

W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej informacji publikowanych było w serwisie internetowym WUG. Na bieżąco aktualizowano podstawowe działy strony internetowej WUG. W dziale „Aktualności” informowano o bieżącej działalności urzędów górniczych w całej Polsce. Równocześnie starano się poszerzyć zakres i różnorodność form komunikacji z odbiorcą. W serwisie YouTube funkcjonuje kanał WUG, dzięki czemu istnieje dodatkowa możliwość publikacji filmów i animacji filmowych o najbardziej typowych wypadkach. Warto podkreślić, że z materiałów prewencyjnych publikowanych na stronie internetowej WUG oraz w serwisie YouTube chętnie korzystają przedsiębiorcy górniczy, a także organy nadzoru górniczego z zagranicy.

W 2016 r. wydano 12 numerów miesięcznika WUG „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”. Opublikowano w nich 60 artykułów, w tym 44 recenzowane i 4 nierecenzowane artykuły naukowo-techniczne, 1 komunikat oraz 11 artykułów historycznych. Spośród artykułów recenzowanych 15 przygotowali pracownicy urzędów górniczych.

Tak, jak w latach poprzednich, miesięcznik składał się z trzech części. Część pierwsza – podstawowa – zawierała artykuły o charakterze naukowym i technicznym. Część drugą zajmowały stałe rubryki, tj.: opisy wypadków (z załączoną tabelą wypadkowości w górnictwie), normalizacja, kronika, przegląd aktów normatywnych, wiadomości ze świata, a także zestawienie wydanych przez Prezesa WUG dopuszczeń maszyn i urządzeń oraz materiałów i sprzętu strażalowego do stosowania w zakładach górniczych. Trzecia część miesięcznika dotyczyła historii i współczesności górnictwa.

Nakład miesięcznika w 2016 r. ustalono na 700, a od numeru 7 na 500 egzemplarzy miesięcznie. Oprócz prenumerat, blisko 50 egzemplarzy rozdysponowano w WUG, OUG i SUG. Ponadto pismo wysyłano do 17 zagranicznych urzędów górniczych, blisko 20 pracowników naukowych (w tym członków Rady Programowej miesięcznika) oraz do bibliotek naukowych, muzeów, central związkowych, administracji państwowej, władz Województwa Śląskiego, Państwowej Inspekcji Pracy, Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A., Górniczej Izby Przemysłowo-Handlowej, spółek wydawniczych współpracujących z miesięcznikiem oraz autorów publikacji. Wysyłka krajowa obejmowała średnio 80 bezpłatnych egzemplarzy miesięcznie.

10. Zatrudnienie i budżet

Zatrudnienie w urzędach górniczych

Według stanu na 31 grudnia 2016 r., w WUG było zatrudnionych 159 osób, w tym:

- 19 osób na stanowiskach kierowniczych;
- 50 pracowników inspekcyjno-technicznych;
- 55 pracowników merytorycznych;
- 20 pracowników administracji;
- 5 kierowców;
- 10 pracowników obsługi i dyspozytorów.

W OUG i SUG, według stanu na 31 grudnia 2016 r., były zatrudnione 352 osoby, w tym:

- 33 osoby kierownictwa;
- 225 pracowników inspekcyjno-technicznych;
- 33 pracowników merytorycznych;
- 43 pracowników administracji;
- 12 kierowców;
- 6 pracowników obsługi.

W 2016 r. do pracy w WUG przyjęto 7 osób, a w OUG i SUG – 16 osób. W sprawozdawczym roku w urzędach górniczych rozwiązano stosunek pracy z 30 pracownikami, z tego w WUG z 10 pracownikami, a w pozostałych urzędach – z 20 pracownikami.

Budżet

WUG stanowił w 2016 r. część 60 budżetu państwa i był sklasyfikowany w:

- dziale 750 – Administracja publiczna, obejmującym:
 - rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, tj. WUG,
 - rozdział 75007 – Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej, tj. OUG i SUG;
- dziale 100 – Górnictwo i kopalnictwo, obejmującym rozdział 10095 – Pozostała działalność.

Wszystkie wydatki sklasyfikowane w wyżej wymienionych rozdziałach są finansowane wyłącznie z budżetu państwa. WUG jest jedynym dysponentem środków budżetowych.

Wykonanie części 60 budżetu państwa w 2016 r. w zakresie dochodów przedstawiono w tabeli 15.

Tabela 15. Dochody budżetowe Wyższego Urzędu Górniczego w 2016 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2016 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2016 r.	4 : 3 (%)
1	2	3	4	5
Część 60 budżetu państwa ogółem	1 087	1 087	797	73,3
Dział 750 Administracja publiczna	1 087	1 087	797	73,3

Dominującą pozycję w dochodach budżetowych (72,2%) stanowią opłaty egzaminacyjne oraz opłaty za wydanie świadectwa stwierdzającego kwalifikacje, wnoszone przez osoby ubiegające się o stwierdzenie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego.

Wysokość opłaty egzaminacyjnej (wraz z wysokością opłaty za wydanie świadectwa stwierdzającego kwalifikacje) zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego wynosiła w 2016 r. 306,37 zł.

Wydatki budżetowe w części 60 budżetu państwa zostały poniesione w dziale 100 – Górnictwo i kopalnictwo oraz dziale 750 – Administracja publiczna. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli 16.

Tabela 16. Wydatki budżetowe Wyższego Urzędu Górniczego w 2016 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2016 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2016 r.	4 : 3 (%)
1	2	3	4	5
Część 60 budżetu państwa ogółem	57 389	60 524	59 778	98,8
z tego:				
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	44	227	220	96,9
- wydatki bieżące	56 395	58 255	57 570	98,8
- wydatki majątkowe	950	2 042	1 988	97,4

Do planowanych wydatków budżetowych WUG określonych w ustawie budżetowej na 2016 r. w wysokości 57 389 tys. zł wprowadzono zmiany decyzjami podejmowanymi w trybie przepisów o finansach publicznych, co zwiększyło wysokość części 60 budżetu państwa do 60 524 tys. zł.

WUG realizował w 2016 r. wydatki według klasyfikacji budżetu zadaniowego:

- w ramach zadania 12.2 „Kształtowanie bioróżnorodności” realizowano podzadanie 12.2.3 „Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych”, na które przeznaczono w 2016 r. 1 038 tys. zł z planowanych 1 038 tys. zł;
- w ramach zadania 12.4 „Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi” realizowano podzadanie 12.4.2 „Nadzór i kontrola nad ruchem zakładów górniczych oraz zakładów wykonujących roboty geologiczne”, na które przeznaczono w 2016 r. 58 740 tys. zł z planowanych 59 486 tys. zł.

Wyższy Urząd Górniczy
ul. Poniatowskiego 31
40-055 Katowice
www.wug.gov.pl